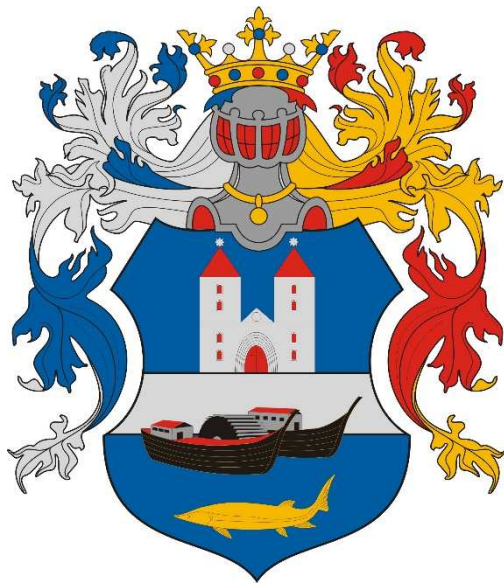

MADOCSA

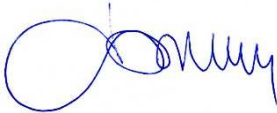

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

Jóváhagyva a 68/2016. (VII. 13.) önkormányzati határozattal

Aláírólap

Madocsa örökségvédelmi hatástanulmányához

vezető településtervező:	 Csaba Gyula építőmérnök, vezető településtervező TT1, É1 02-0034
építész szaktervező:	 dr Csaba Ders építésmérnök, településmérnök TT, É 02-0637
régész szakértő:	 dr K. Németh András régészeti szakértő sz.ny.sz.: 15-022
tervező munkatárs:	 Kiszely Szabolcs településmérnök
főépítész:	 Béres István

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5
1 Régészeti szakterületi munkarész	7
1.1 Jogsabályi háttér	8
1.2 Fogalmi meghatározások	9
1.3 Vizsgálat	12
1.4 Változtatási szándékok.....	16
1.5 Hatáselemzés	17
1.6 Összefoglalás.....	20
1.7 Nyilatkozat	21
2 Műemléki szakterületi munkarész	23
2.1 Vizsgálat	24
2.2 Változtatási szándékok	31
2.3 Hatáselemzés	31
2.4 Összefoglalás.....	31
2.5 Nyilatkozat	31
3 Mellékletek	33

A 2005-ben készült egységes településrendezési tervhez készült az akkori előírások szerint örökségvédelmi hatástanulmány régészeti és építészeti örökségre vonatkozó munkarésszel. Jelen hatástanulmány a ma érvényes előírásoknak megfelelően annak aktualizálását tartalmazza.

1 RÉGÉSZETI SZAKTERÜLETI MUNKARÉSZ

1.1 JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

Az örökségvédelmi hatástanulmány a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) kormányrendeletnek és a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 39/2015. (III. 11.) Korm. rendeletnek megfelelően a településfejlesztési koncepcióhoz készül.

A hatástanulmány szerkezetét és tartalmát a 2001. évi LXIV. törvény 85/A. § (1) és a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 39/2015. (III. 11.) Korm. rendelet 68. § (2) bekezdése, illetve utóbbi 12. sz. melléklete határozza meg.

Jelen munkát a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. alapján, szerzői jogi védelem illeti meg. A közölt adatok szerződéstől eltérő célra való felhasználása, régészeti lelőhelyre vonatkozó adatok nyilvánosságra hozása vagy továbbadása csak a szerző engedélyével, a régészeti lelőhely és a műemléki érték nyilvántartásának és védetté nyilvánításának, valamint a régészeti lelőhely és a lelet megtalálója anyagi elismerésének részletes szabályairól szóló 13/2015. (III. 11.) MvM. rendelet, valamint a muzeális intézményekben folytatható kutatásról szóló 47/2001. (III. 27.) Korm. rendelet szabályai szerint történhet.

A vizsgálatnál figyelembe vett, a kulturális örökség régészeti vonatkozásait érintő speciális törvények és rendeletek:

- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről – amely a földvárak és halmok (temetkezési helyek) védelméről rendelkezik (23. §),
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről,
- 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről,
- 2001. évi LXIV. törvény a Kulturális örökség védelméről (a továbbiakban: Kötv.),
- 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól – az I. fokú örökségvédelmi hatóság hatósági eljárásait ez alapján végzi,
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartó rendszerről – különösen az alábbi szabálysértésnek minősülő cselekmények: lopás, jogtalan elsajátítás, orgazdaság, szándékos rongálás ötvenezer forintot meg nem haladó értékre – 177. § (3) bekezdése szerinti minősített esetei,
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről – különösen az alábbi bűncselekmények:
 - műemlék, vagy védett kulturális javak megrongálása – 357. §,
 - védett kulturális javakkal visszaélés – 358. §,
 - lopás – 370. § (3) bekezdés bb) pontja,
 - rongálás – 371. § (3) bekezdés ba) pontja és (4) bekezdés b) pontja,
 - jogtalan elsajátítás – 378. § (2) bekezdése,
 - orgazdaság – (3) bekezdés b) pontja szerinti minősített esetei,
- 2014. évi CVI. törvény a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény és az azzal összefüggő törvények módosításáról,
- 149/2000. (VIII. 31.) Korm. rendelet a Magyar Köztársaság Kormánya és az Európa Tanács tagállamai között 1992. január 16-án kelt, Vallettában aláírt, a régészeti örökség védelméről szóló Európai Egyezmény kihirdetéséről,
- 47/2001. (III. 27.) Korm. rendelet a muzeális intézményekben folytatható kutatásról,
- 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet az örökségvédelmi bírságról,
- 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet,
- 39/2015. (III. 11.) Korm. rendelet,
- 13/2015. (III. 11.) MvM rendelet.

1.2 FOGALMI MEGHATÁROZÁSOK

A régészeti elemek vizsgálatát a kulturális örökség védelméről hozott 2001. évi LXIV. törvényben (a továbbiakban: Kötv.) meghatározott – és így a hatástanulmányban alkalmazott – alábbi fogalmi meghatározások alapján végeztük el.

Fenntartható használat (Kötv. 7. § 4.): a védett kulturális örökség olyan módon történő használata – ideértve a kármegelőző és kárcsökkentő tevékenységeket is –, amely nem haladja meg a szakmailag indokolt mértéket és nem vezet az örökség elemeinek állapotromlásához, így biztosított fennmaradásuk a jelen és jövő nemzedékek számára.

Előzetes régészeti dokumentáció (Kötv. 7. § 3): valamely terület régészeti érintettségének tisztázására, a régészeti örökség elemeire vonatkozó ismeretek (különösen a lelőhely jellegének, korának, kiterjedésének és intenzitásának) megszerzésére és pontosítására szolgáló, valamint az ebből következően elvégzendő régészeti feladatellátás formájának, idő- és költségvonzatainak meghatározásához hozzájáruló, az ismert adatok és források feldolgozásával, a lelőhely állapotában maradandó változással nem járó műszeres lelőhely-, illetve leletfelderítés, terepbejárás és próbafeltárás alkalmazásával készült dokumentum.

Gyűjtemény (Kötv. 7. § 6.): a gyűjtői tevékenység eredményeként létrejött, ritkaságából vagy jellegéből adódóan különös jelentőséggel bíró javak összessége, amelynek egységességében megnyilvánuló kulturális értéke meghaladja egyes darabjainak együttes értékét.

Kulturális örökség elemei (Kötv. 7. § 11.): a régészeti örökség, műemléki értékek, valamint a kulturális javak.

Nagyberuházás (Kötv. 7. § 20.): az alábbi, földmunkával járó beruházás:

- a) a bruttó 500 millió forintos értékhatárt meghaladó teljes bekerülési költségű beruházás,
- b) a Kormány által rendeletben nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánított beruházás,
- c) a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. által kezelt beruházás,
- d) a védmű, töltés, és a 2500 hektár alapterületet meghaladó árapasztó tározó építés vagy
- e) azon közérdekű célú beruházás, amelynek megvalósítása érdekében a kisajátításról szóló törvény szerint kisajátítást végeztek.

Nyilvántartott régészeti lelőhely (Kötv. 7. § 23.): a közhiteles nyilvántartásba vett, e törvény alapján általános védelem alatt álló régészeti lelőhely.

Megelőző feltárás (Kötv. 7. § 13.): írásbeli szerződés alapján, tudományos módszerrel végzett régészeti feladatellátás (régészeti megfigyelés, próbafeltárás, teljes felületű feltárás), amely a földmunkával járó fejlesztések, beruházások által érintett, nyilvántartott régészeti lelőhelyek feltárására irányul, kivéve a nagyberuházást.

Mentő feltárás (Kötv. 7. § 14.): régészeti emlék vagy lelet régészeti feltáráson kívüli, váratlan előkerülése során alkalmazandó, a közvetlenül érintett elemek szakszerű megmentésére irányuló azonnali beavatkozás.

Régészeti emlék (Kötv. 7. § 28.): a régészeti örökség ingatlan eleme.

Régészeti érdekű terület (Kötv. 7. § 29.): valamennyi terület, természetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyen, illetve amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető.

Régészeti feltárás (Kötv. 7. § 30.): tudományos módszerrel végzett tevékenység (régészeti megfigyelés, terepbejárás, próbafeltárás, megelőző feltárás, mentő feltárás, tervásatás, műszeres lelet- és lelőhely-felderítés, beleértve a fémkereső műszer használatát), amelynek célja a régészeti örökség elemeinek felkutatása.

Régészeti lelet (Kötv. 7. § 33.): a régészeti örökség érzékelt, felfedezett, feltárt – jellegénél fogva – ingó eleme, függetlenül attól, hogy eredeti helyéről, összefüggéseiből, állapotából elmozdult, elmozdították-e vagy sem. Nem minősülnek régészeti leletnek azon kulturális javak, amelyek 1711 előtt keletkeztek és bizonyítottan műgyűjteményben maradtak fenn.

Régészeti lelőhely (Kötv. 7. § 35.): az a földrajzilag körülhatárolható terület, amelyen a régészeti örökség elemei történeti összefüggéseikben találhatóak, és amelyet a Hivatal nyilvántartásba vett.

Régészeti megfigyelés (Kötv. 7. § 36.): a földmunkával járó fejlesztések, beruházások régész által a helyszínen történő folyamatos figyelemmel kísérése és annak dokumentálása.

Régészeti örökség (Kötv. 7. § 37.): az emberi létnek a föld felszínén, a föld vagy a vizek felszíne alatt és a természetes vagy mesterséges üregekben 1711 előtt keletkezett érzékelhető nyoma, mely segít rekonstruálni az emberiség történetét és kapcsolatát környezetével.

Régészeti védőövezet (Kötv. 7. § 38.): a védetté nyilvánított régészeti lelőhely környezete, amely biztosítja annak fenntarthatóságát, megközelíthetőségét, tájképi védelmét.

Teljes felületű feltárás (Kötv. 7. § 40.): nyilvántartott régészeti lelőhelyen a régészeti örökség elemeinek a földmunkával érintett terület teljes egészén történő feltárása.

Terepbejárás (Kötv. 7. § 41.): minden olyan felszínen végzett kutatás, adatgyűjtés és kiértékelő dokumentálás, amely a régészeti örökség nem ismert elemének felfedezésére vagy a régészeti lelőhely állapotának ellenőrzésére, illetve azonosítására irányul, függetlenül attól, hogy együtt jár-e a leletek összegyűjtésével vagy sem.

Tervásatás (Kötv. 7. § 42.): tudományos célból végzett, tudományos szempontok alapján előre tervezett régészeti feltárás.

Védetté nyilvánított régészeti lelőhely (Kötv. 7. § 45.): miniszteri döntéssel, határozattal vagy e törvény alapján miniszteri rendelettel védetté nyilvánított kiemelkedő történeti és kulturális jelentőségű, nyilvántartott régészeti lelőhely.

Védett örökségi elem (Kötv. 7. § 46.): az e törvény erejénél fogva védelem alatt álló, illetve miniszteri rendelettel vagy hatósági eljárás során védetté nyilvánított kulturális örökségi elem.

Kötv. 7/A. §: A régészeti örökség védelme kiterjed a régészeti örökség felkutatására, értékelésére, számbavételére, nyilvántartására.

Kötv. 8. § (1): A föld felszínén, a földben, a vizek medrében vagy máshol rejlő vagy onnan előkerülő régészeti lelet állami tulajdon.

A Kötv. 9. §-a kimondja, hogy a régészeti lelőhelyeket – a fenntartható használat elvének figyelembevételével – csak olyan mértékben lehet igénybe venni, hogy azok állománya számottevően ne csökkenjen, illetve eredeti összefüggéseik jelentősen ne károsodjanak. A régészeti örökség elemeit lehetőleg eredeti lelőhelyükön, eredeti állapotukban, eredeti összefüggéseikben kell megőrizni, ennek érdekében régészeti lelőhelyek védelmére irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző, szükség esetén mentő jellegűeknek kell lenniük a Kötv. 10. §-a alapján.

Általános védelem (Kötv. 11. §): a régészeti lelőhelyek e törvény erejénél fogva általános védelem alatt állnak.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek védetté nyilvánítása (Kötv. 12–16. §): az ország és annak régiói kiemelkedő történeti és kulturális jelentőségű régészeti lelőhelyeit jogszabályban kell védetté nyilvánítani (12. §). A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeken nem lehet olyan tevékenységet folytatni, amely a lelőhelynek akár részleges állapotromlását eredményezheti (13. § 1.). A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhely kategóriába kell sorolni (13. § 3.).

A Kötv. 19.§ (1) bekezdése alapján a földmunkával járó fejlesztésekkel, beruházásokkal, beleértve az ásványi vagyon kitermelését is a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon el kell kerülni.

A régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 39/2015. (III. 11.) sz. Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 4. § (3) bekezdése szerint a földmunkával járó beruházással el kell kerülni

- a) a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyet,
- b) a nyilvántartott tájképi jelentőségű régészeti lelőhelyet és
- c) az eredeti összefüggéseiben megmaradt, helyben és fizikai állapotromlás nélkül megőrzendő régészeti emléket.

Ez alól kizárólag az örökségvédelmi hatóság döntése alapján, a belterületen tervezett földmunkával járó beruházások, illetve a természetvédelmi vagy örökségvédelmi célú beruházások képezhetnek kivételt (Korm. r. 64. §).

A Kötv. 19. §-a alapján a régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el. A régészeti feltárások költségeit – a jogszabályban meghatározott kivételekkel – annak kell fedeznie, akinek érdekében az elvégzendő földmunka vagy a nyilvántartott régészeti lelőhely bolygatása szükségessé vált.

A régészeti feladatellátás hatósági ár alapján végezhető. A hatósági ár mértékét a Korm. r. 5. sz. melléklete határozza meg.

A Kötv. 82. §-a szerint örökségvédelmi bírsággal kell sújtani azt a természetes vagy jogi személyt és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetet, aki

- jogszabályban engedélyhez kötött tevékenységet védelem alatt álló kulturális örökségi elemen engedély nélkül vagy attól eltérő módon végzi,
- a védelem alatt álló kulturális örökség elemeit jogellenesen megsemmisíti vagy megrongálja, valamint
- a védett kulturális örökségi elemet kötelezettségének elmulasztásával veszélyezteti,
- régészeti feltárást feltárási jogosultság nélkül végez.

Bírsággal sújtható az, aki a jogszabály által előírt bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget.

A bírságot a hatóság szabja ki. A bírság mértéke nyilvántartott régészeti lelőhely esetén az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet alapján 10 ezertől 250 millió forintig terjedhet.

1.3 VIZSGÁLAT

a) Történeti leírás, régészeti örökség felmérése

Madocsa község Tolna megye északnyugati részén, a Duna mellett, a Kalocsai Sárköz nevű kistáj északi szélén helyezkedik el. A kistájnak ez a része 96-98 méter tszf. átlagmagasságú magasártér.

A település területének nagysága 4333 hektár. Külterületét keletről és délről a Duna, nyugatról részben a Duna árterét kísérő magaspart határolja, észak felé természetes határa nincs.

Madocsa területének legjelentősebb folyója a határt kb. 11 km hosszan jelölő Duna folyam.

Madocsa neve a régi magyar Mod pusztá személynév származékából keletkezett. A falu a középkorban részben az először 1225-ben említett madocsai bencés apátság birtoka volt. A falu határában már a kora Árpád-korban több egyházi intézmény is birtokos volt, az itteni dunai vizafogó helyből kaptak királyi adományt (zalavári apátság, bakonybéli apátság). 1266 és 1269 között valamelyik évben IV. Béla a madocsai monostor mellett keltezett egy oklevelet. Madocsát 1289-ben Harta, 1437-ben pedig Körtvély határjárásában is említik. A 15. században már a Paksi család is rendelkezett részbirtokkal Madocsán. A falu középkori nagyságára abból következtethetünk, hogy a törökök 1546 és 1590 között öt különböző összeírásban 26 és 71 közti családfőt írtak össze.

Madocsa 4333 hektár kiterjedésű közigazgatási területéről jelenleg 51 régészeti lelőhely ismert. Figyelembe véve a madocsai határ régészeti lelőhelyeink intenzív terepi kutatottságát – amelyet elsősorban egy helyi gyűjtő, Tarczal János adatai révén ismerünk – a jövőben új lelőhely várhatóan csak kis számban kerül elő.

Madocsa határának régészeti lelőhelyei különböző jellegű kutatások eredményeképpen ismertek.

Tervásatás Madocsa határában eddig egyetlen alkalommal folyt, a középkori bencés apátság alaprajzának tisztázására a református templom körül 1974-ben Gaál Attila végzett ásátást.

A lelőhelyek zömét *terepbejárások* során azonosította a kutatás. Nagyobb számú lelőhelyet csak Tarczal János helyi gyűjtő terepbejárásai eredményeztek, rajta kívül a hivatásos kutatók csak egy-két lelőhelyet azonosítottak:

- a 19. század végén Wosinsky Mór járt Bölcskei úti szántók II. lelőhelyen,
- az 1990-es évek elején Szabó Géza és Szécsi Attila járta be Alsókormó II-III. lelőhelyet,
- 2003-ban először Farkas Zoltán, majd K. Németh András és Ódor János végzett terepbejárást Felső-Nyilas lelőhelyen, 2015-ben Czövek Attila, K. Németh András és Tóth Gábor pontosította a lelőhely kiterjedését,
- 2010-ben Czövek Attila Kápolna-földek lelőhelyet azonosította,
- 2015-ben K. Németh András Hosszú-dűlő II. és Hosszú-dűlő III. lelőhelyeket járta be.

A lelőhely-azonosítás másik módszerével, *légi fotózással* Miklós Zsuzsa derített fel néhány madocsai lelőhelyet: 1998-ban a Kápolnadomb / Péter vára, 1999-ben a Péter vára (Bölcske 87), 2003-ban pedig az Alsónyilas II. lelőhelyeket.

Helyszínelések, leletmentések több alkalommal is esetben történtek a község határában:

- 1972-ben a Fő utca 275. számú ház telkén szuterén alapozásakor Árpád-kori kemencét találtak, amelyet B. Horváth Jolán tárt fel,
- 1973-ban a ref. templom előtti téren, ivóvízvezeték-fektetés során kőfalakat és kőből épült sírkamrát vágta át, a helyszínelést Gaál Attila végezte,
- 1983-ban a Gaál Attila Templom tér 6. számú ház udvarán hat, 15-16. századi sírt tárt fel,
- 2001-ben szennyvízvezeték fektetése során embercsontok kerültek elő a Torony u. 50. számú ház előtt, a helyszínelést Ódor János Gábor végezte,

- 2004-ben Ódor János Gábor és K. Németh András a Templom tér 6. számú ház telkén egy feltételezhetően középkori eredetű kútnál végzett helyszínelést, ugyanitt egy elbontott épületből kibontott római és középkori faragványokat figyeltek meg.
- 2005-ben a Duna egy mellékágában egy késő középkori vagy kora újkori hajó maradványai kerültek elő, a helyszíni szemlét Tóth János Attila végezte, majd 2006-ban szondázó kutatást is végzett.

A madoccai határ régészeti kutatottsága a fentiek tükrében kifejezetten jónak mondható.

A régészeti lelőhelyek megoszlásából bizonyos következtetéseket le lehet vonni.

Az *őskori* lelőhelyek száma a legmagasabb, idő- és térbeli eloszlásuk egyenletesnek mondható. Különlegesség, hogy egy ritka szórvány lelet – egy Neander-völgyi jellegű koponyatöredék-lelet – révén a *paleolitikum* is képviseltetve van. Feltűnő a *neolitikum* telepek nagy száma (18 db), köztük a dunántúli vonaldíszes kerámia kultúráját 11, a Zseliz-kultúrát pedig egyetlen telep képviseli, míg tovább hat lelőhely nem sorolható be a neolitikumon belül. A *rézkort* csak a Baden-kultúra egy telepe képviseli. A *bronzkoron* belül a korai bronzkorból nem ismerünk lelőhelyeket, ellenben a középső bronzkorból egy telep és három urnatemető ismert (utóbbiak közül egy a Vátya-kultúrához köthető), a késő bronzkorból pedig már hat telep (közülük kettő a halomsíros kultúra, egy pedig az urnamezős kultúra hagyatéka) és három urnatemető maradt ránk (közülük egy-egy a halomsíros kultúrából, illetve az urnamezős kultúrából származik). Két telep a bronzkoron belül nem sorolható be, egy pedig tágan az őskorra keltezhető. A *római korból* öt telepet ismerünk (ebből egy 2-3. századi), egy lelőhelyen római kori kőépület található, római kori temetőből ellenben csak egyet azonosítottak. A *népvándorláskori* megtelepedést mindössze két avar kori telep igazolja. A kora *Árpád-kort* két telep és két, bizonytalan 10-11. századi temető jelzi, az Árpád-korra két további település keltezhető, egy kisméretű földvár (motte) pedig 13. századi. *Középkori* egyházas helyet (települést templommal és temetővel) kettőt ismerünk, a középkori Körtvély, illetve a középkori Madocsa falu helyét, utóbbiban a plébániatemplom mellett kolostor is állt. A fentieken kívül további három biztos és egy bizonytalan középkori település került elő, az egyik településen kőépület is volt. Egy dunai hajólelet a késő középkorra vagy a kora újkorra keltezhető. Az *ismeretlen korú* lelőhelyeket egy halom (talán őskori halomsír?), egy kőépület, valamint egy bizonytalan jellegű lelőhely képviseli.

aa) terepbejárás eredményei

A hatástanulmány elkészítéséhez 2015. december 1-jén terepbejárást végeztem a község határában.

Hosszú-dűlő 2. lelőhely (őskori telep, Árpád-kori telep): a szőlőhegy felé tartó út derékszögű kanyarához legközelebb eső, 96,8 méter magas kiemelkedés kelet-északkeleti részén néhány jellegtelen cserép mellett kevés őskori és Árpád-kori kerámiatöredéket gyűjtöttem.

Hosszú-dűlő 3. lelőhely (ismeretlen korú kőépület): a szőlőhegy felé tartó út derékszögű kanyarjától északra kb. 300 méterre fekvő markáns, kb. 30-35 méter átmérőjű dombocska területén viszonylag sok kisebb sárgásfehér mészkőtöredéket gyűjtöttem, amelyek talán egy ismeretlen korú kőépületre utalnak.

Jelenlegi ismereteink szerint összesen 51 régészeti lelőhely ismert a község bel- és külterületén.

A hatástanulmány készítéséhez felhasznált szakirodalom:

- Danis György: Madocsa. Madocsa 2005.
- K. Németh András: A középkori Tolna megye templomai. Szekszárd 2014.
- Marosi Sándor – Somogyi Sándor (szerk.): Magyarország kistájainak katasztere. I-II. Bp. 1990.
- Miklós Zsuzsa: Tolna megye várai. Bp. 2007.
- Szabó Géza – Szécsi Attila: Bölcské határának régészeti lelőhelyei. In: Szabó Géza (szerk.): Múlt és jelen Bölcskén. Régészeti, történeti, természettudományi és néprajzi

kutatások, tanulmányok a falu életéből. Bölcse 1994, 69-114. (Bölcskei Tanulmányok 1.)

- Tóth J. Attila: Adatok a kora újkori Közép-Duna-medencei hajók régészetéhez. In: A középkor és kora újkor régészete Magyarországon. II. Szerk. Benkő Elek – Kovács Gyöngyi. Bp. 2010, 871-883.
- Végh József – Ördög Ferenc – Papp László (szerk.): Tolna megye földrajzi nevei. Bp. 1981.
- Wosinsky Mór: Tolna vármegye története az őskortól a honfoglalásig. I-II. Bp. 1896.

b) Természet, táj, tájhasználat – településhálózat és településszerkezeti összefüggések, tájtörténet

A település területén meghatározó a mezőgazdasági művelés alá eső területek aránya, így az ismert régészeti lelőhelyek többsége a szántott területekre esik, az egykori lelőhelyek jó része a hagyományos régészeti módszerekkel felderíthető.

A falu belterületén jelenlegi ismereteink szerint kilenc régészeti lelőhely található, közülük egyik a falu középkori előzménye, ezen kívül a belterületnek helyet adó szigetszerű, enyhe kiemelkedésen két neolitikus telep, egy rézkori telep, egy késő bronzkori telep, egy középső bronzkori urnatemető, egy római kori temető és egy avar telep található.

A Duna folyó térszervező hatása a régészeti korokban kiválóan megmutatkozik: a Madocsa határából ismert lelőhelyek mindegyike a magasártér megtelepedésre alkalmas kisebb-nagyobb kiemelkedéseinek helyezkedik el, feltűnő ugyanakkor, hogy a fő Duna-meder közvetlen közelében, a mai településig húzódó 2-3 km széles, alacsonyabb ártérben mindössze nyolc lelőhely található.

c) – e)

Nem képezik részét a régészeti munkarészeknek.

f) Védettségek

A település közigazgatási határain belül külön jogszabályban *fokozottan védett* vagy *kiemelten védett* régészeti lelőhely nem található.

A Kötv. általános elvei alapján ex lege védett minden, jelenleg nyilvántartott régészeti lelőhely (51 db), a további ismert, de még nem nyilvántartott régészeti lelőhelyek esetében a bejelentést követően a központi közhiteles örökségvédelmi nyilvántartásba való bejegyzéssel, külön jogi aktus nélkül, az általános védettséget az újonnan előkerült régészeti lelőhelyek is megkapják.

g) Örökségi értékek elemzése

Jelenleg az alábbi korú és jellegű lelőhelyekről van ismeretünk:

- Neander-völgyi jellegű koponyatöredék-lelet (1 db)
- őskori telep (1 db)
- neolitikus telep (6 db)
- neolitikus (DVK) telep (11 db)
- neolitikus (Zseliz-kultúra) telep (1 db)
- rézkori (Baden-kultúra) telep (1 db)
- bronzkori telep (2 db)
- középső bronzkori telep (1 db)
- középső bronzkori urnatemető (2 db)
- középső bronzkori (Vatya-kultúra) urnatemető (1 db)
- késő bronzkori telep (3 db)
- késő bronzkori urnatemető (1 db)
- késő bronzkori (halomsíros kultúra) telep (2 db)
- késő bronzkori (urnamezős kultúra) telep (1 db)
- késő bronzkori (halomsíros kultúra) urnatemető (1 db)

- késő bronzkori (urnamezős kultúra) urnatemető (1 db)
- római kori telep (4 db)
- római kori (2-3. századi) telep (1 db)
- római kori kőépület (1 db)
- római kori csontvázas temető (1 db)
- avar kori telep (2 db)
- 10-11. századi temető (?) (2 db)
- Árpád-kori település (2 db)
- kora Árpád-kori település (2 db)
- 13. századi motte (1 db)
- középkori település, középkori templom, középkori temető (a középkori Körtvély, illetve a középkori Madocsa falu helye) (2 db)
- középkori település (3 db)
- középkori település? (1 db)
- középkori kőépület (1 db)
- késő középkori vagy kora újkori hajólelet (1 db)
- ismeretlen korú halom (őskori halomsír?) (1 db)
- ismeretlen korú kőépület (1 db)
- ismeretlen korú, bizonytalan jellegű lelőhely (1 db)

A régészeti lelőhelyek jellegéből adódóan a pontos lokalizáció, még inkább a pontos kiterjedés általában nem határozható meg pusztán a felszíni jelenségek alapján. Az adattári és szakirodalmi adatok, valamint az elvégzett helyszíni beazonosítások alapján az azonosított lelőhelyekkel érintett területek, a hozzájuk tartozó helyrajzi számokkal részletesen a 1. számú mellékletben található.

Régészeti érdekű területek azokat a területek, ahol a földrajzi adottságok és az adatgyűjtés során szerzett információk alapján újabb lelőhelyek feltételezhetők. A régészeti lelőhelyek elhelyezkedését leginkább meghatározó vízfolyás Madocsa határában a Duna folyam, amelynek mentét – sőt, a falu teljes külterületét – érintette már terepbejárás, de kisebb lelőhelyek előkerülése természetesen a jövőben sem zárható ki. Fel kell hívni továbbá a figyelmet arra, hogy a Duna áradása révén a történelmi korokban a hordalék is elfedhetett lelőhelyeket, amelynek maradványait a talajművelés (szántás) nem hozza felszínre, ellenben a talaj mélyebben történő bolygatása révén (pl. közművek ásása) a felszínre kerülhetnek.

h) Területhasználat és terület állapot a régészeti örökség összefüggésrendszerében

A jelenlegi területhasználat és területi állapot (mezőgazdasági művelés, illetve zártkertek művelése) a kulturális örökség régészeti elemeit nagymértékben érinti. Különösen veszélyeztetettek a beépített területekre (1., 20., 21., 22., 23., 28., 29., 33., 46. lelőhelyek), illetve beépített területek közvetlen közelébe eső lelőhelyek (19., 32. lelőhelyek).

Jelentősen károsodhatnak az intenzív talajművelésnek és erózióknak kitett területek, ami minden szántóföldi lelőhelyet hátrányosan érint.

A régészeti lelőhelyeket az építkezések és a talajművelés súlyosan károsította és továbbra is veszélyezteti. Az ismert lelőhelyek esetében a tájékozatlanság következtében ez már eddig is nagyfokú pusztítást eredményezett. Amennyiben a mezőgazdasági területeken fennmarad az intenzív talajforgató művelés (vagyis a szántás), akkor ez a pusztulás is folytatódik, hosszú távon pedig megsemmisülést eredményez.

1.4 VÁLTOZTATÁSI SZÁNDÉKOK

a) Településhálózati és tájhasználati változás

Erre vonatkozóan nincs adatunk.

b) Településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás

Erre vonatkozóan nincs adatunk.

c) Infrastrukturális változás

Erre vonatkozóan nincs adatunk.

d) Népeség, életmód, társadalom, kultúra változása

Erre vonatkozóan nincs adatunk.

1.5 HATÁSELEMZÉS

a) – c)

Az építészeti-műemléki hatásvizsgálat része, nem tárgya a régészeti szakterületi résznek.

d) Régészeti emlékek feltárhatóságának, megmaradásának, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei

Madocsa területén sem az egyes lelőhelyek jelentősége, sem a veszélyeztetés nem indokolja jelenleg egyetlen lelőhely védelemre vonatkozó felterjesztését sem.

Ugyanezen indoknál fogva, bár az egyes régészeti lelőhelyek többnyire jól hozzáférhetőek a kutatás számára, tervezett feltárásukat jelenleg semmi nem indokolja. Beruházást megelőző régészeti kutatás azonban szükség esetén minden területen lehetséges.

A helyi, önkormányzat által rendeletben kimondott régészeti védelemnek csak abban az esetben van értelme és létjogosultsága, ha az egyes területek számára az éppen hatályos jogszabályokban biztosítottnál erősebb védelmet garantál. Ez különösen a régészeti érdekű területek esetében jelenthet átmeneti megoldást arra az időszakra, amíg az érintett terület régészeti lelőhellyel való érintettsége egyértelműen kiderül. A településen helyi védelemre jelenleg nem javasolunk területeket, de a régészeti lelőhelyeken az építést megelőzően régészeti feltárás is szükséges lehet.

Régészeti szempontból alapvetően fontos, hogy minden egyes nyilvántartott lelőhelyet érintő munkálat esetében, továbbá minden olyan esetben, amikor váratlanul régészeti lelet vagy jelenség kerül elő, az illetékes örökségvédelmi hatóságot kell értesíteni, ez utóbbi esetben a területileg illetékes múzeum értesítésével párhuzamosan. Tekintettel azonban a törvényi szabályozásra, mely szerint a beruházások esetében a szükségessé váló régészeti feltárások költségét a beruházónak kell állnia, valamint a váratlanul előkerülő lelőhelyek kapcsán szükséges mentő feltárások által okozott időkiesésre egy-egy beruházás során, a nem kellően motivált felek miatt a gyakorlatban továbbra is számolni kell a régészeti jelenségek egy jelentős részének dokumentálatlan pusztulásával. Ennek elkerülése érdekében szükséges az előrelátó tervezés, valamint a fejlesztések során az örökségvédelmi többletköltségek tervezése.

Amennyiben a tervezett tevékenység a Kötv. szerint nagyberuházásnak minősül, az örökségvédelmi jogszabály külön szabályait kell alkalmazni az engedélyezés és a megvalósítás folyamán. A nagyberuházásokhoz kapcsolódó engedélyezési eljárásokban a tervezett tevékenység örökségvédelmi hatásainak felmérésére Előzetes régészeti dokumentáció (ERD) készítését írja elő a Kötv. Az ERD-t a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ készíti el, ezt az első olyan hatósági engedélyezési eljárásban be kell nyújtani, amely földmunkák végzésére jogosít.

Az ERD részét képező feltárási projektterv alapján kerül sor a konkrét régészeti feladatellátás meghatározására, amelyet – amennyiben engedélyköteles tevékenységről van szó – az örökségvédelmi hatóság engedélyez.

A Madocsa község területére eső nyilvántartott lelőhelyek száma 51 db, ezek közül belterületen (falusias lakóterületen, településközponti vegyes területen, kereskedelmi szolgáltató területen, illetve közkertben) található kilenc lelőhely (1., 20., 21., 22., 23., 28., 29., 33., 46. lelőhelyek). A belterületi vagy egyéb beépített területrészekben azok az építési munkálatok, amelyek a talajt 30 cm-nél mélyebben bolygatják (pl. ház-, pince-, vagy kerítésalap ásása, közművek vezetése, tereprendezés, oszlopállítás, fásítás, árokásás, útépítés, stb.), veszélyeztető forrásnak minősülnek, ezért a jövőben a beépített területeken lokalizált lelőhelyek területén az ilyen jellegű beavatkozás engedélyezése során az örökségvédelmi hatóság is részt vesz az eljárásban a hatályos jogszabályok alapján. A fentiek mellett bármilyen újabb beruházás (pl. alagcsövezés, melioráció, talajlazítás, csatornaásás, homok-, agyag- vagy földbányászás, magas- vagy mélyépítés, útépítés, stb.) - essen az bel- vagy külterületre - jelentős károkat okozhat a lelőhelyeken, ezért a fenti tevékenységek

esetében az örökségvédelmi hatóság az engedélyezés során érvényesíti az örökségvédelmi érdekeket és előírja a szükséges örökségvédelmi hatáscsökkentő eljárást a beruházó számára, amely a gyakorlatban a régészeti feltárás valamilyen formáját jelenti. A hatóság saját hatáskörében eljárva mérlegeli a tervezett beruházás és az általa a régészeti örökségben keletkező visszafordíthatatlan folyamatok arányát, viszonyát, majd a jogszabályokkal összhangban, ezek alapján kikötésekkel (pl. a beruházó költségére történő megelőző feltárás vagy régészeti felügyelet elrendelésével) engedélyezi vagy – jogszabályi feltételek fennállása esetén – elutasítja az engedélykérelmet.

A külterületi lelőhelyek túlnyomó része, szám szerint 39 teljesen vagy részben jelenleg általános mezőgazdasági területen található. Az érintett lelőhelyek (2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 24., 25., 26., 27., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 44., 45., 47., 49., 50., 51. lelőhelyek) az intenzív talajművelés miatt lassan, de biztosan pusztul. A szántás – különösen a mélyszántás – az erózióval kiegészülve folyamatos állagromlást okoz az érintett lelőhelyekben. Tartós, több évtizedes ilyen jellegű használat során pedig a teljes megsemmisüléssel fenyeget. Ezekben a területeken a szántóként való használatot, mint az eddigi használati módot, az esetek többségében korlátozni ugyan nem szükséges, de javasolt a művelési ág megváltoztatása úgy, hogy az a lelőhelyek tartós és további romlással nem járó fennmaradását garantálja. Javasolt a gyeperővel művelési ág és ennek megfelelően a füvesítés után kaszálóként vagy legelőként való hasznosítás bevezetésének megfontolása. A gyeperővel, rét, legelő művelési módok a régészeti lelőhelyek állapotának háborítatlan megőrzése szempontjából kifejezetten kedvezőek. Javasolt törekedni e felületek megőrzésére és lehetséges kiterjesztésére a régészeti lelőhelyeken és környezetükben.

A jövőben esetleg felmerülő szándékokkal kapcsolatban megjegyzendő még, hogy kert, szőlő, vagy gyümölcsös kialakítása, illetve erdő telepítése többnyire jelentős veszélyt jelenthet a régészeti lelőhelyekre nézve, ugyanis a szőlő- és kertműveléshez, illetve az erdőgazdálkodáshoz általában kapcsolódó műveletek (pl. tuskózás, rigolározás) a lelőhelyek részbeni megsemmisülésével járhatnak. E tevékenységeket ezért lehetőleg kerülni kell. Az örökségvédelmi hatóság örökségvédelmi hatástanulmány készíttetését írhatja elő újrahajósításra, más célú hasznosításra vagy telekalakításra irányuló földhivatali eljárás esetén. Részben erdővel fedett területen jelenlegi ismereteink szerint mindössze két lelőhely található (42., 48. lelőhely). Itt kell kitérni végül két, a Duna medréből előkerült egyedülálló szórványleletre (43. lelőhely), illetve egy Duna-holtágból alacsony vízálláskor előkerült hajóleletre (41. lelőhely), amelyek felhívják a figyelmet, hogy a meder kotrása, illetve bármiféle rendezése érinthet, és ezáltal veszélyeztethet eddig ismeretlen régészeti lelőhelyeket is.

Régészeti érdekű terület a település közigazgatási területére eső valamennyi vízfolyás vagy állóvíz partszakasza, még ha ezekben ma már nem is található víz. Mivel ezeken a részekben a lelőhelyek meglehetősen valószínűsíthető, lokalizációjuk azonban bizonytalan, a hatások is nehezebben kalkulálhatók. A jelen művelési ágaktól eltérni e területeken nem kell, jelenségek vagy leletek észlelése esetén azonban a jogszabályok által előírt tennivalókon túl értesíteni kell a helyi jegyző útján a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központot, valamint a területileg illetékes örökségvédelmi hatóságot és megyei hatókörű városi múzeumot is, hogy a lokalizáció alapján a lelőhely bekerülhessen a nyilvántartásba. Amennyiben ezeken a területeken belül azonosítani sikerül a konkrét lelőhelyeket, azokra a továbbiakban a nyilvántartott régészeti lelőhelyekre vonatkozó szabályok és eljárások vonatkoznak. Újabb földmunkával járó beruházás vagy változtatás ezért egyik ilyen területen sem javasolt. Amennyiben mégis beépítésre kerül régészeti érdekűként számon tartott terület, fel kell készülni régészeti leletek és régészeti objektumok előkerülésére, ami az ott folyó munkálatokat lelassíthatja.

Egy-egy nagyobb területet érintő beruházás esetén – így esetleg útépités, zöldmezős beruházás nyomvonalának, helyének végleges meghatározását megelőzően – célszerű külön hatásvizsgálat készíttetésére. Ez elsősorban a nem roncsoló módszerek (légi fotó, terepbejárás, geofizikai felmérés) és szondázó kutatások alkalmazásával a lelőhely azonosítása, kiterjedése

és jellege viszonylag jól meghatározható. A terv véglegesítését megelőzően, saját megrendelésre készített hatásvizsgálat révén ugyanis elkerülhető, hogy az engedélyeztetési fázisban az örökségvédelmi hatóság a tervet elutasítsa vagy módosítását írja elő. Az örökségvédelmi hatástanulmány beruházó általi elkészíttetését az örökségvédelmi hatóság a jogszabályi rendelkezések alapján elrendelheti. Egy-egy konkrét tervezés megkezdésekor ezért mindenképpen érdemes egyeztetni az illetékes örökségvédelmi hatósággal.

Amennyiben a lelőhelyeken és régészeti érdekű területeken kívül kerülne elő lelet vagy jelenség, akkor a korábban részletesen leírt jogszabályok szerint kell eljárni.

A lelőhelyek közül jelenleg egyiket sem javasoljuk régészeti bemutatóhely kialakítására.

e) – i)

Az építészeti-műemléki hatásvizsgálat része, nem tárgya a régészeti szakterületi résznek.

j) Folyamatok iránya, visszafordíthatósága

A jelenlegi károsan ható folyamat (talaj bolygatása) a fokozatos állagromlást jelenti a lelőhelyek számára. E folyamat elméletileg visszafordítható vagy legalább is megállítható lenne, ha a területeken a talajművelést a már felvázolt módon megváltoztatnák. Ehhez a helyi adminisztráció (Önkormányzat), a szakemberek (örökségvédelmi hatóság, Megyei Múzeum) és az érintett magánszemélyek vagy vállalkozások konstruktív együttműködése szükséges. Ellenkező esetben a folyamat megfordíthatatlannak látszik és előbb-utóbb menthetetlenül a régészeti lelőhelyek teljes megsemmisüléséhez vezet.

k) Kárenyhítés lehetősége, költsége, illetve ellentételezésének lehetőségei

A jogszabályok nem írnak elő kárenyhítési vagy ellentételezési kötelezettséget arra az esetre, ha a terület tulajdonosát az előírásokból vagy a jogszabályokból eredő kötelezettségei miatt hátrányok érik. Ugyanakkor a kárpótlás lehetőségét nem is zárja ki semmi, így ez minden esetben az érintett felek megegyezésétől függ.

A régészeti lelőhellyel érintett ingatlanok esetében ingatlanok esetében megvizsgálandó annak lehetősége, hogy a Nemzeti Földalapba való felajánlásért cserébe onnan másik, azonos értékű ingatlan formájában történjen ellentételezés.

1.6 ÖSSZEFOGLALÁS

A település bel- és külterületén máig összesen 51 régészeti lelőhely (terület) áll a Kötv. általános elvei alapján védelem alatt.

Ezek között *kiemelten védett* és *fokozottan védett régészeti lelőhely* nem található.

Minden ismert és nyilvántartott lelőhely esetében már a jelenlegi humuszréteg bolygatása (eltávolítása) is sérti a régészeti örökség földben rejlő emlékeit. Amennyiben ezek területén elkerülhetetlen az építési tevékenység, annak eljárásába – már a tervezés fázisában – a szakhatóságot be kell vonni. Ilyen esetben megelőző régészeti feltárássra kell számítani, amelynek költségeit a beruházónak kell viselnie.

A jelenleg hatályos jogszabályok szerint a község területén a régészeti feladatellátásra a Wosinsky Mór Megyei Múzeum (7100 Szekszárd, Szent István tér 26.) jogosult.

Régészeti ügyekben szakhatóságként jelenleg a Tolna Megyei Kormányhivatal Szekszárdi Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztálya (7100 Szekszárd, Bezerédj u. 1., tel: 06 (74) 503-912, fax: 94-313-020, E-mail: titkarsag.szekszard@tolna.gov.hu) az illetékes.

1.7 NYILATKOZAT

A hatástanulmány készítőjeként kijelentem, hogy a hatástanulmány régészeti munkarésze az örökségvédelmi jogszabályok és a hatósági előírások figyelembe vételével készült. A hatástanulmány egy nyomtatott, aláírt példányát a megrendelőnek átadtam.

A hatástanulmány készítőjeként kijelentem, hogy régész diplomával rendelkezem és a 393/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet 3. § (2) és a 439/2013. (XI.20.) Korm. rendelet 4. § (1) a) pontja alapján van jogosultságom a régészeti szakterületi munkarész elkészítésére.

Régész diploma száma: 947/2001. sz. (ELTE-BTK)

Régészeti szakértői nyilvántartási szám: 15-022.

Tamási, 2015. december 31.

dr. K. Németh András

7090 Tamási, Eötvös u. 10.

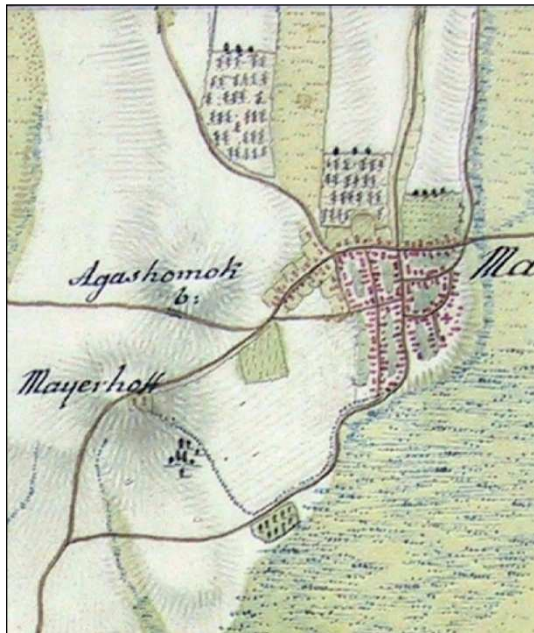
tel.: 30/405-1986

2 MŰEMLÉKI SZAKTERÜLETI MUNKARÉSZ

2.1 VIZSGÁLAT

Madocsa építéstörténete a három katonai felmérés segítségével és a jelen helyzetet ábrázoló topográfiai térképpel érzékeltethető. Ezek alapján látható az egyes területrészek beépítésének ideje.

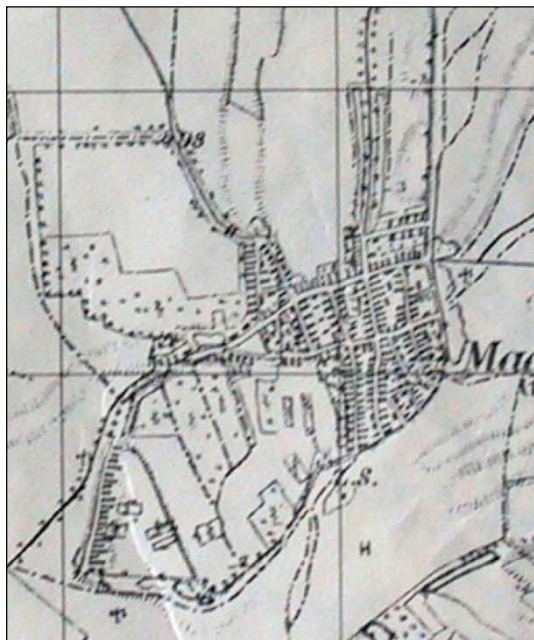
1782-1785

1829-1866

1872-1884

1979

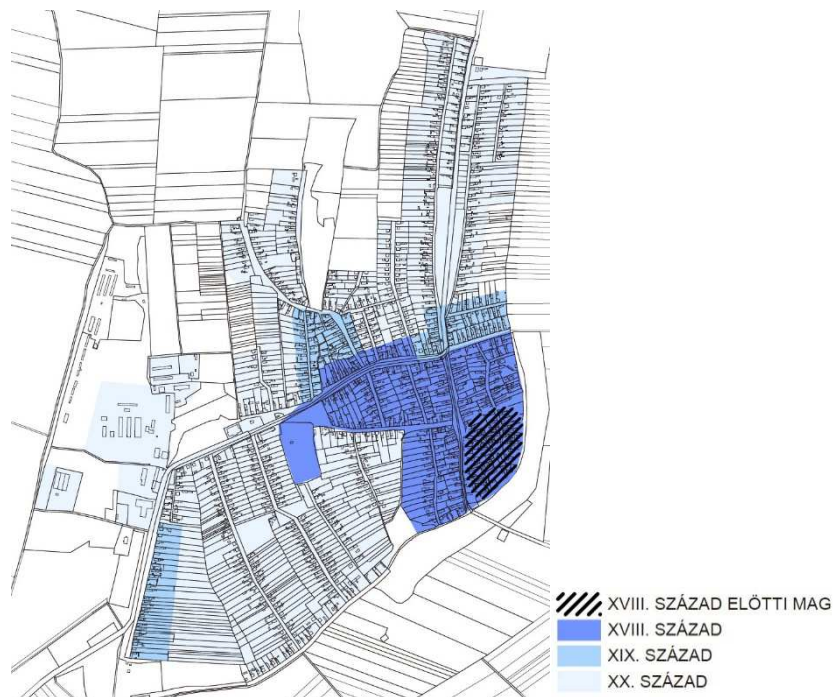

A XVIII. század második felében készült kataszteri térképen akár még a mai házak ősei is megtalálhatók.

A település történeti magja a templom domb és környezete, amelyet a századok során létrejövő szárazulatok beépítése követte.

A település területének beépítési periódusai

Az éltető és megélhetést biztosító Duna már ősidők óta csábítólag hatott az otthont, megélhetést kereső emberekre. Néhány száz évvel ezelőtt a Duna még szabadon kanyargott meanderező medrében és magas vízállás esetén óriási területeket borított víz. Kezdetben a Duna árterének erdői, jó vizei valamint az azokban bőségesen megtalálható halak, a magasabban fekvő dűsfűvű rétek, legelők és a nádasok nyújtotta bűvőhelyek vonzották az embert.

A Duna szabályozását és a mocsaras területek lecsapolását követően a táj arculata teljesen megváltozott, a község területét a szántók uralták.

A község ma szerény gazdasággal rendelkezik, munkahelyet és az alapfoknál magasabb ellátást a szomszédos Paks biztosít.

A belterület többsége lakóterület, amely a falu központjában fokozatosan egyre több intézménnyel és kereskedelmi-szolgáltató létesítménnyel vegyesen épült be. A Kishegyi út nyugati oldalán a volt tsz épületeinek környezete képezi a község gazdasági területét. A temető és a sportpálya a lakóterületbe ékelődik.

A templomdomb környezetében és a Kishegyi út külső szakaszán a közterületi és telekstruktúra nőtt jellegű, az idők folyamán csak csekély korrekció történt rajta. Itt gyakori a keskeny, kis területű, 30 %-nál jobban beépített telek. A terület jellemzően fésűs beépítésű, de a Fő utcában és a Paksi út ide eső szakaszán gyakoriak a polgárosodás jeleit tükröző az utcafrontra párhuzamos gerinccel csatlakozó hajlított házak.

A később beépült területeken már az utcahálózat és telkek is szabályosak. Itt is jellemző az oldalhatáron való beépítés, de a telkek nagysága itt már jellemzően 800 m² körüliek és szélességük eléri a 16 métert, a beépítettség pedig nem haladja meg a 30 %-ot. Az 50-es 60-as években sok sátoztetős lakóház épült, azután pedig az utcafronttal párhuzamos, vagy merőleges nyeregtetős házak épültek, de már 10 m körüli szélességgel.

A főbb utcák utcaképét gyakran nem az épületek, hanem a széles zöldsávok növényzete határozza meg.

A madocsai utcákban az útburkolatot helyenként az 5-6 métert is meghaladó szélességű zöldfelület szegélyezi, mely a vízelvezető árkok, a járdák és a fasorok elhelyezésére szolgál. A fésűs beépítésből következő ormfalas, illetve a hajlított házakból adódó zárt sorúsodó térfalak nem érvényesülnek a közterületen lévő sűrű növényzet miatt. A tömören falazott, embermagasra készített kerítések a porták zártságát erősítik.

A településre jellemző a magas zárt kerítések használata.

A mívés kivitelben készített kovácsoltvas kerítéselemeket és nagykapukat rangos oszlopok közé helyezték. Az oszlopokat gúlaformájú fedkövel fedték, ritkább esetben gombosra képezték ki.

A kerítések másik típusa az embermagasra falazott, tömör kerítés. A falazott kerítéseket általában bevakolták, a falmezőkben a vakolatdíszeket helyenként más színűre festették.

A fésűs beépítésnek egy sajátos esete is jellemző a településre, ahol az utca irányában kontyolt épületeket emelt homlokzat zárja le. Ez a homlokzati kialakítás tulajdonképpen a hajlított házakat jellemző polgárosodásnak az alternatív megjelenése.

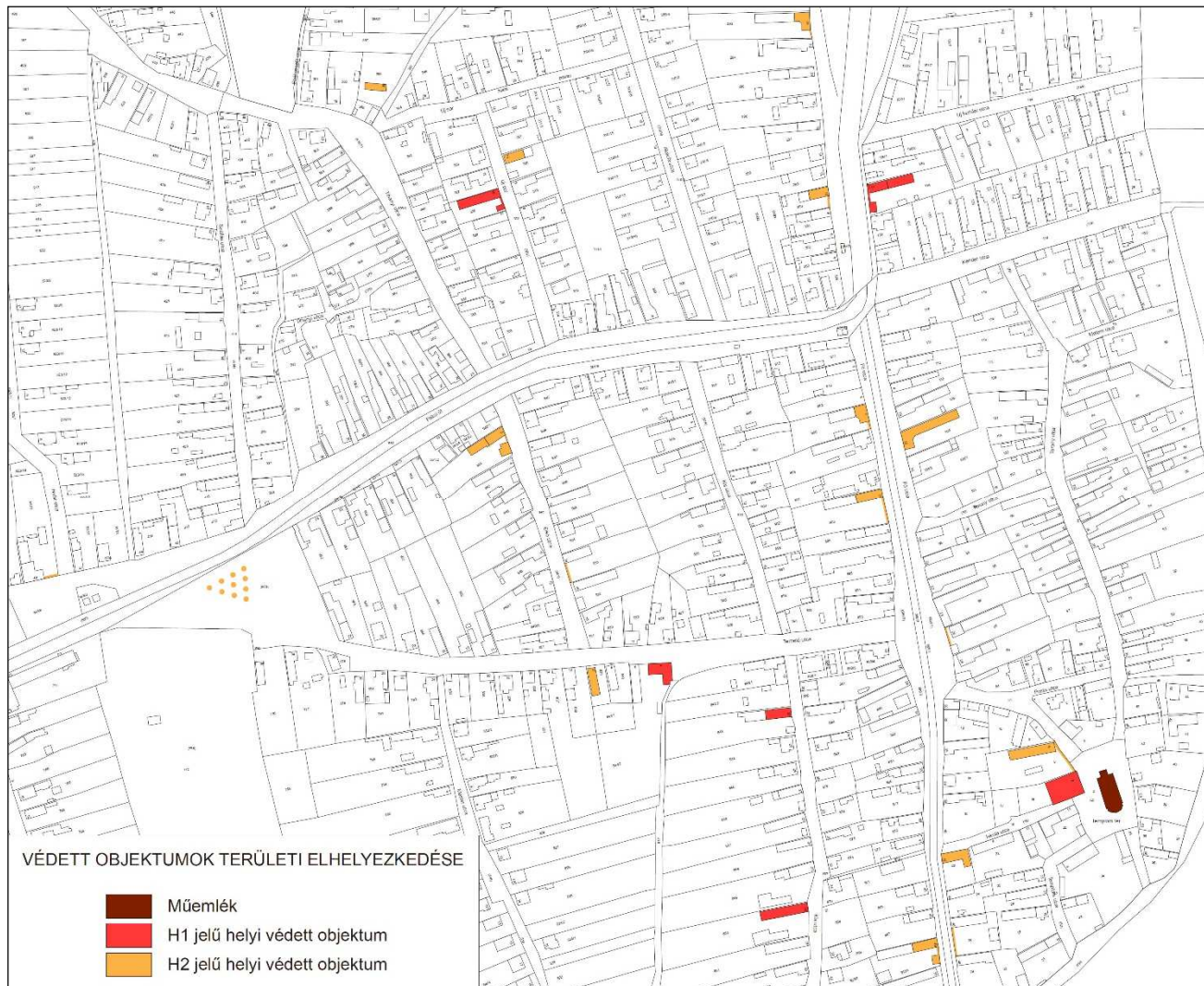

A településen egy műemlék van, az eredetileg román stílusban épült majd klasszicizáló késő barokk stílusban 1806-ban átépített református templom. A középkori templom hajója a templom mögötti házsor felé nyúlt. A templom tájolása jelentősen eltér a fő égtájaktól. A vakolatkeretezéses félköríves záródású nyílások az épületen körben megtalálhatók. Az ablakokat plasterek választják el. A torony cizellált sapkája alatt óraíves párkányzat található.

Madocsa műemléke a templom és annak műemléki környezete

A 2006-ban készült helyi értékvédelmi kataszter 32 építményt javasolt helyi védelemre. A kataszter ezévi felülvizsgálata során a kevésbé értékes, vagy már az összedülés határán lévő, illetve rontott 10 épület kikerült a kataszterből és egy sajátos értéket képviselő bekerült. Az értékvédelmi katasztert a melléklet tartalmazza. A védett építmények területi elhelyezkedését az alábbi ábra mutatja.

2.2 VÁLTOZTATÁSI SZÁNDÉKOK

A munkának ebben a fázisában csak az önkormányzatnak a ciklusra vonatkozó gazdasági terve mutat változtatási szándékot. Ebben közmű és útburkolat korszerűsítések és épületfelújítások szerepelnek, amelyek nem érintik a védelem alatt álló és védelemre javasolt építmények körét.

Kiemelendő, hogy a műemléki környezetben az épületek homlokzatának felújítását, a közterületek kialakítását a műemlék megjelenésének kell alárendelni.

2.3 HATÁSELEMZÉS

A község múltjának épített emlékei a lakosok identitását erősítik, ezáltal a település népességmegtartó képességét javítják. Az egyetlen műemlék a református templom, a község domináns épülete, a község felé közelítve már messziről a község sziluettjének jellemző eleme. Az épület használatban van, folyamatosan karbantartott a környezete rendezett.

A község szövetében jelentős elemet képeznek a helyi védelemre javasolt építmények. Fenntartásuk, megmaradásuk csak úgy oldható meg, ha védelmüket az önkormányzat helyi rendeletben deklarálja és felújításukhoz pályázati formában anyagilag hozzájárul.

2.4 ÖSSZEFOGLALÁS

A település területén egy műemlék áll, amely a kulturális örökség védelméről szóló törvény értelmében védelem alatt áll. A helyi értékvédelmi kataszter tartalmazza azokat az építményeket, amelyeknek településtörténeti, építészeti, néprajzi, termeléstörténeti értéke a mai épületen még érzékelhető. Ezek számára védelmet csak helyi rendelet biztosíthat, amely viszont a felújítások önkormányzati támogatása nélkül nem áll meg.

2.5 NYILATKOZAT

A hatástanulmány készítőjeként kijelentem, hogy a hatástanulmány műemléki munkarésze az örökségvédelmi jogszabályok és a hatósági előírások figyelembe vételével készült.

dr. Csaba Ders
építészmérnök
E-02-0637

1. melléklet

RÉGÉSZETI LELŐHELYEK MADOCSA KÖZSÉG KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉN

1. **Madocsa** – Templom tér I. / Fő u. 275. / Központ / Torony u. 50-54. (Madocsa 1, Madocsa 51) *KÖH azonosító: 23173, 23175*

A lelőhely megjelölése: középkori település, középkori bencés apátság, középkori temető (a középkori Madocsa falu)

A lelőhely leírása: A Templom téren állt a középkori madocsai bencés apátság, körülötte pedig, a mai belterület délkeleti részén a középkori Madocsa falu. 1180-ban Farkas nádor alapította Madocsán a Szent Miklós tiszteletére emelt apátságot, amely 1516-ig működött. A templom két tornyát az 1721-es egyházlátogatási jegyzőkönyv még említi, közülük ma már csak az északi áll kb. egy emeletmagasságig a mai református templom tornyaként. 1721-ben az apátsági templom közelében még állt egy kőből épült kápolna is, amelynek helye ma már nem ismert.

1973-ban a ref. templom előtti téren, ivóvízvezeték-fektetés során kőfalakat és kőből épült sírkamrát vágtek át, a helyszínelést Gaál Attila végezte. Ezt követően 1974-ben Gaál Attila alaprajztisztázó ásatást végzett, amely kiderítette, hogy a középkori apátság a mai ref. templomra merőlegesen, attól északkeletre állt. Az ásatás kutatóárkaiban a középkori templom és kolostor több alapfalát és néhány sírját tárták fel.

A ref. templom környékén különböző közműárkok ásása és házak építése során, több helyen kerültek elő középkori leletek.

1972-ben a Fő utca 275. számú ház telkén szuterén alapozásakor Árpád-kori kemencét találtak, amelyet B. Horváth Jolán tárt fel.

1983-ban a Gaál Attila Templom tér 6. számú ház udvarán hat, 15-16. századi sírt tárt fel.

2001-ben szennyvízvezeték fektetése során embercsontok kerültek elő, a helyszínelést végző Ódor János Gábor a Torony u. 50. számú ház előtt 10 méter hosszúságban, 1 és 2 méter közti mélységben több, megbolygatott csontvázat figyelt meg. Ugyanekkor megtudta, hogy a Torony utca 54. számú ház építésekor, 1979-ben a ház alapozása során mindenütt csontvázakat találtak.

2004-ben Ódor János Gábor és K. Németh András a Templom tér 6. szám telkén egy feltételezhetően középkori eredetű kútnál végzett helyszínelést, ugyanitt egy elbontott épület alapfalából római sírkő- és középkori bordatöredékek kerültek elő.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: építkezés, közműfektetés

Hrsz.: 05/3, 05/5, 1-31, 32 (út érintett szakasza), 33- 35, 39-40, 42-43, 79, 83-84, 864, 865/1, 867-868, 871, 872 (út érintett szakasza), 873-877, 880-882, 889/1-3 (út érintett szakasza)

2. **Madocsa** – Kápolnadomb / Péter vára (Madocsa 2) *KÖH azonosító: 26743*

A lelőhely megjelölése: 13. századi motte

A lelőhely leírása: Miklós Zsuzsa 1998-ban légifotózás során kisebb földvárat azonosított Madocsától keletre, közvetlenül a Duna töltése mellett. Terepbejárása során kiderült, hogy az objektum egy 13. századi kisvár (motte). A földvár ma már nem látható, a szántás jórészt tönkretette.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), erózió

Hrsz.: 025/12, 037/36

3. **Madocsa** – Kormó /Kormód-pusztá / Alsókormó (Madocsa 4) *KÖH azonosító: 37406*

A lelőhely megjelölése: Árpád-kori település

A lelőhely leírása: Madocsa délnyugati határszélén egy nagyobb kiterjedésű Árpád-kori település maradványait találták helyi gyűjtők az 1990-es években.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0114/5-13

4. **Madocsa** – Felső-Nyilas / Szentálja (Madocsa 5, Madocsa 6) *KÖH azonosító*: 41982, 41983

A lelőhely megjelölése: középkori település, középkori templom, középkori temető (a középkori Körtvély falu)

A lelőhely leírása: Helyi gyűjtők az 1990-es évek elején Madocsától keletre, a Felső-Nyilas (Szent-áljai-nyilasok) nevű dűlőben, a Duna felé lejtő, enyhén tagolt dombvonulaton azonosították a lelőhelyet, majd 2003-ban Farkas Zoltán, később pedig K. Németh András és Ódor János végzett itt terepbejárást. A lelőhely északkeleti szélén K. Németh András 2003-ban azonosította a templom helyét, amelynek maradványait már 1865-ben és 1891-ben is említik. 2015-ben Czövek Attila, K. Németh András és Tóth Gábor pontosította a lelőhely kiterjedését.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 019/58, 039 (út érintett szakasza), 041/30

5. **Madocsa** – Pogodhát I. (Madocsa 7) *KÖH azonosító*: 51750

A lelőhely megjelölése: neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep

A lelőhely leírása: Madocsa belterületétől északnyugatra egy kisebb kiterjedésű neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep található.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0261/4, 0262/20-24, 0262/34

6. **Madocsa** – Pogodhát II. (Madocsa 8) *KÖH azonosító*: 51751

A lelőhely megjelölése: avar kori telep

A lelőhely leírása: Madocsától északnyugatra egy helyi gyűjtők által lokalizált, késő bronzkorinak-kora vaskorinak meghatározott, észak-déli irányban húzódó telep található. A lelőhelyen 2015-ben K. Németh András végzett terepbejárást, amely alapján a lelőhely valójában avar kori.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0262/24, 0262/27-31, 0262/34-36

7. **Madocsa** – Hosszú-dűlő (Madocsa 9) *KÖH azonosító*: 51759

A lelőhely megjelölése: neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep

A lelőhely leírása: Madocsa belterületétől északnyugatra egy kisebb méretű neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep van.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0269/7-10, 0269/22-25, 0269/43, 0269/48

8. **Madocsa** – Pogodhát III. (Madocsa 10) *KÖH azonosító*: 51762

A lelőhely megjelölése: római kori telep, 10-11. századi temető (?)

A lelőhely leírása: Madocsa belterületétől északnyugatra nagyobb kiterjedésű késő római kori telep található. A lelőhelyről 1999-ben és 2003-ban egy-egy jellegzetes kéttágú csüngős veret alsó tagjai kerültek elő, amelyek alapján feltételezhető, hogy itt 10-11. századi temető is van.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0258/3-4, 0258/21, 0258/35

9. Madocsa – Páskum I. (Madocsa 11) *KÖH azonosító: 51768*

A lelőhely megjelölése: neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep

A lelőhely leírása: Madocsa belterületétől északnyugatra egy nagyobb kiterjedésű neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep található.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0232 (út érintett szakasza), 0258/4, 0258/21, 0265/15-20

10. Madocsa – Bölcskei úti szántók I. (Madocsa 12) *KÖH azonosító: 51769*

A lelőhely megjelölése: neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep

A lelőhely leírása: Madocsa belterületétől közvetlenül északra, a Bölcskére vezető műút mindkét oldalán, részben a vízmű területén egy nagyobb méretű neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telepet találtak helyi gyűjtők.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), építkezés

Hrsz.: 02 (út érintett szakasza), 03/2, 03/4-7, 0269/29-35

11. Madocsa – Bölcskei úti szántók II. (Madocsa 13) *KÖH azonosító: 51770*

A lelőhely megjelölése: bronzkori telep

A lelőhely leírása: Madocsától északra, az egykori vízpartot követő árvízmentes teraszon egy északnyugat-délkeleti tengelyű bronzkori telep maradványai húzódnak. A lelőhelyről a 19. század végén már Wosinsky Mór is megemlékezett.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 012/9 (Madocsa); 059/1 (Bölcske)

12. Madocsa – Felsőnyilas I. (Madocsa 14) *KÖH azonosító: 51771*

A lelőhely megjelölése: késő bronzkori (halomsíros kultúra) urnatemető

A lelőhely leírása: Madocsától északkeletre kb. 100 x 100 méteres kiterjedésű foltban egy késő bronzkori (halomsíros kultúra) urnatemető maradványai vannak. A lelőhely déli része metszi a Felsőnyilas II. (Madocsa 15) lelőhelyet.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 012/9

13. Madocsa – Felsőnyilas II. (Madocsa 15) *KÖH azonosító: 51772*

A lelőhely megjelölése: neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep

A lelőhely leírása: Madocsától észak-északkeletre egy észak-déli tengelyű, kisebb kiterjedésű neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep húzódik. A lelőhely északon metszi a Felsőnyilas I. (Madocsa 14), kelet felé a Felsőnyilas III. (Madocsa 16), délen pedig a Felsőnyilas IV. (Madocsa 17) lelőhelyet.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 012/8 (út érintett szakasza), 012/9, 012/14

14. Madocsa – Felsőnyilas III. (Madocsa 16) *KÖH azonosító: 51773*

A lelőhely megjelölése: késő bronzkori (halomsíros kultúra) telep

A lelőhely leírása: Madocsától észak-északkeletre egy kisebb méretű későbronzkori (halomsíros kultúra) telep található. A lelőhely nyugati része metszi a Felsőnyilas II. (Madocsa 15) lelőhelyet.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 012/8 (út érintett szakasza), 012/14

15. Madocsa – Felsőnyilas IV. (Madocsa 17) *KÖH azonosító: 51774*

A lelőhely megjelölése: kora Árpád-kori település, 10-11. századi temető (?)

A lelőhely leírása: Madocsától északkeletre egy kisebb kiterjedésű, kora Árpád-korinak tartható település található. A lelőhelyen egy 10. századra keltezhető övveret is előkerült az 1990-es évek elején. A lelőhely északi része metszi a Felsőnyilas II. (Madocsa 15) lelőhelyet.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 012/14

16. Madocsa – Pogodhát IV. (Madocsa 18) *KÖH azonosító: 51778*

A lelőhely megjelölése: neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep

A lelőhely leírása: Madocsától nyugatra, a Dunakömlődi-főcsatorna közelében egy kisebb kiterjedésű, észak-déli tengelyű neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep található.

A lelőhely déli része átfedésben van Pogodhát V. (Madocsa 19) lelőhellyel.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0253 (út érintett szakasza), 0256 (út érintett szakasza), 0257/2-4, 0258/5-6

17. Madocsa – Pogodhát V. (Madocsa 19) *KÖH azonosító: 51779*

A lelőhely megjelölése: késő bronzkori telep

A lelőhely leírása: Madocsától nyugatra, a Dunakömlődi-főcsatorna mentén, egy észak-déli tengelyű késő bronzkori telep maradványai húzódnak. A lelőhely déli része átfedésben van Pogodhát IV. (Madocsa 18) lelőhellyel.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0257/2-6

18. Madocsa – Páskum II. (Madocsa 20) *KÖH azonosító: 51780*

A lelőhely megjelölése: ismeretlen korú halom (őskori halomsír?)

A lelőhely leírása: Madocsa belterületének északkeleti szélén, a téeszmajor épületeitől északra egy mesterséges halom található. A domb a formája alapján talán egy lekopott őskori halomsír lehet.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0232 (út érintett szakasza), 0235/1, 0265/10-11

19. Madocsa – Páskum III. (Madocsa 21) *KÖH azonosító: 51784*

A lelőhely megjelölése: római kori telep

A lelőhely leírása: A téeszmajortól nyugatra, a Páskum II. lelőhelytől délre egy kisebb kiterjedésű, észak-déli tengelyű római kori lelőhely található.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0225/25, 0233, 0234 (út érintett szakasza), 0235/5-9

20. Madocsa – Örsi hegyi út (Madocsa 22) *KÖH azonosító: 51785*

A lelőhely megjelölése: avar kori telep

A lelőhely leírása: Madocsa belterületének északnyugati szélén, az Örsi hegyi út déli felében található házak építkezései során több alkalommal kerültek elő avar kori telepre utaló kerámiatöredékek.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: építkezés, közműfektetés

Hrsz.: 436/2 (út érintett szakasza), 438-440, 443-447, 449

21. Madocsa – Bölcskei és László utca (Madocsa 23) KÖH azonosító: 51786

A lelőhely megjelölése: késő bronzkori (halomsíros kultúra) telep

A lelőhely leírása: Madocsa belterületének északi szélén, a Bölcskei és a László utcák kertjeiben elszórva későbronzkori (halomsíros kultúra) telepre utaló leletek – köztük egy bronz szárnyas balta – kerültek elő földmunkák alkalmával.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: építkezés, közműfektetés

Hrsz.: 05/9-37, 163, 164/1-2, 166-170, 171/2, 172, 173/1-2, 174, 175/2-3, 176, 177/4, 178-181, 182/2, 183-190, 191/2, 192-195, 219

22. Madocsa – Kender utca (Madocsa 24) KÖH azonosító: 51790

A lelőhely megjelölése: középső bronzkori (Vatya-kultúra) urnatemető

A lelőhely leírása: Madocsa belterületén, a Kender utca keleti végén földmunkák során többször is találtak hamvasztásos sírokat, a területen kisebb kiterjedésű középső bronzkori (Vatya-kultúra) urnatemető található. A lelőhely keleti része átfedésben van az Újkender, Kender és Malom utcák (Madocsa 25) lelőhellyel.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: építkezés, közműfektetés

Hrsz.: 73-75, 76/1-2, 77-78, 119 (út érintett szakasza), 120-124

23. Madocsa – Újkender, Kender és Malom utcák (Madocsa 25) KÖH azonosító: 51792

A lelőhely megjelölése: neolit (Zseliz-kultúra) telep

A lelőhely leírása: Az Újkender, Kender és Malom utcákban egy észak-déli tengelyű, neolit (Zseliz-kultúra) telep maradványai vannak. A lelőhely részben átfedésben van a Kender utca (Madocsa 24) lelőhellyel.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: építkezés, közműfektetés

Hrsz.: 05/5, 05/43-44, 05/45 (út érintett szakasza), 50, 52-62, 65-66, 70 (út érintett szakasza), 73-75, 76/1-2, 119 (út érintett szakasza), 120-121, 142-143, 144 (út érintett szakasza), 145-146

24. Madocsa – Pogodhát VI. (Madocsa 26) KÖH azonosító: 51802

A lelőhely megjelölése: neolit telep

A lelőhely leírása: Madocsa nyugati határszélén, a Dunakömlődi-főcsatorna mentén egy észak-déli irányú, közepes méretű neolit telep található.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0252/6-11, 0252/13-19

25. Madocsa – Pakothát I. (Madocsa 27) KÖH azonosító: 51803

A lelőhely megjelölése: neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep

A lelőhely leírása: Madocsától nyugatra egy közepes kiterjedésű neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep van.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely *veszélyeztetettsége*: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0243/16-20

26. Madocsa – Pakothát II., Pakothát III. (Madocsa 28, Madocsa 29) KÖH azonosító: 51805, 51806

A lelőhely megjelölése: neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep, római kori (2-3. századi) telep

A lelőhely leírása: Madocsa belterületétől nyugatra egy nagy kiterjedésű, 2-3. századi római kori telep található. A lelőhelyen belül jól elkülöníthetően egy nála kisebb neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep maradványai húzódnak.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0243/23-29, 0243/35-41

27. Madocsa – Pakothát IV. (Madocsa 30) *KÖH azonosító: 51807*

A lelőhely megjelölése: neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep

A lelőhely leírása: Madocsától nyugatra, a téeszmajortól délnyugatra, egy észak-déli tengelyű neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep található.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0237/5-8

28. Madocsa – Kishegyi utca (Madocsa 31) *KÖH azonosító: 51810*

A lelőhely megjelölése: római kori csontvázas temető

A lelőhely leírása: Madocsa belterületének délnyugati részén, a Kishegyi utca déli felében csontvázas rítusú római kori temető van. A temetőnek sírjait földmunkák alkalmával többször is megbolygatták.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: építkezés, közműfektetés

Hrsz.: 0209 (út érintett szakasza), 552/1 (út érintett szakasza), 572-579, 580/1-2, 581/1, 582-590

29. Madocsa – Ady, Kossuth és Virág utcák (Madocsa 32) *KÖH azonosító: 51817*

A lelőhely megjelölése: rézkori (Baden-kultúra) telep

A lelőhely leírása: Madocsa belterületének délnyugati felén, az Ady, Kossuth és Virág utcák területén egy nagyobb kiterjedésű rézkori (Baden-kultúra) telep sejthető. Különböző földmunkák során sokszor akadtak itt késő rézkori leletekre.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: építkezés, közműfektetés

Hrsz.: 551/7 (út érintett szakasza), 552/4 (út érintett szakasza), 611/2, 612-618, 620/1, 621/1, 622/1, 623, 624/1, 625/1, 626-631, 681, 685-686, 691, 694-702, 703/2, 704-708, 709/1-2, 710-713, 714/1-2, 715-721, 722/1-3, 723-729, 730/1-2, 731, 733/1, 733/3-4, 734-735, 737/1-3, 738-739, 740-1-2, 741-756, 773, 774 (út érintett szakasza), 795, 796/1, 797, 800/2, 801/2, 802, 805, 806/1, 807, 808/1-2, 809, 810/1-2, 811/2

30. Madocsa – Pakothát V. (Madocsa 33) *KÖH azonosító: 51845*

A lelőhely megjelölése: neolit telep, római kori telep

A lelőhely leírása: Madocsától délnyugatra egy kisebb kiterjedésű neolit és római kori lelőhely található.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0241/5, 0242 (út érintett szakasza), 0243/40-41

31. Madocsa – Pakothát VI. (Madocsa 34) *KÖH azonosító: 51847*

A lelőhely megjelölése: középső bronzkori urnatemető

A lelőhely leírása: Madocsától délnyugatra, a Dunakömlődről vezető országúttól északra, helyi gyűjtők középső bronzkori urnatemetőt találtak.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0239/4

32. Madocsa – Tóhát I. (Madocsa 35) *KÖH azonosító: 51893*

A lelőhely megjelölése: késő bronzkori telep

A lelőhely leírása: Madocsától közvetlenül délnyugatra, a Dunakömlődre vezető műút mindkét oldalán egy késő bronzkori telep maradványait fedezték fel helyi gyűjtők. A lelőhely nagyobb kiterjedésű, félhold alakú. Területén található a közelmúltban rekultivált hulladéklerakó.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), erdőművelés (telepítés előtti földforgatás), földút javítása

Hrsz.: 087/33-34, 0110 (út érintett szakasza), 0111/3-5, 0111/7, 0111/9, 0209 (út érintett szakasza), 0238, 0239/2-3

33. **Madocsa** – Tóhát II. (Madocsa 36) *KÖH azonosító:* 51895

A lelőhely megjelölése: középső bronzkori telep, középső bronzkori urnatemető, késő bronzkori telep, késő bronzkori urnatemető

A lelőhely leírása: Madocsa belterületétől délre-délnyugatra, részben a szélső házak területén egy középső és késő bronzkori urnatemető, valamint azonos korú telep található. A lelőhelyről egyebek mellett egy egész kőbalta is előkerült.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), erdőművelés (telepítés előtti földforgatás), építkezés, közműfektetés

Hrsz.: 087/12, 087/13 (út érintett szakasza), 087/15, 087/29, 087/32, 087/34, 087/36-37, 605-606, 736/2 (út érintett szakasza)

34. **Madocsa** – Dunahát I. (Madocsa 37) *KÖH azonosító:* 51896

A lelőhely megjelölése: késő bronzkori (urnamezős kultúra) urnatemető

A lelőhely leírása: Madocsától délre egy nyugat-kelet tengelyű, kb. 200 x 50 méter nagyságú késő bronzkori (urnamezős kultúra) urnatemetőt lokalizáltak helyi gyűjtők.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 087/13 (út érintett szakasza), 087/21-22, 087/39

35. **Madocsa** – Dunahát II. (Madocsa 38) *KÖH azonosító:* 51923

A lelőhely megjelölése: késő bronzkori (urnamezős kultúra) telep

A lelőhely leírása: A Dunahát I. lelőhelytől közvetlenül délre egy nyugat-kelet tengelyű, kb. 1 km hosszú késő bronzkori (urnamezős kultúra) telep húzódik.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 082/3-4, 087/3, 087/13 (út érintett szakasza), 087/22-24, 087/38, 087/40-41, 088 (út érintett szakasza), 092 (út érintett szakasza)

36. **Madocsa** – Síkvölgy I. (Madocsa 39) *KÖH azonosító:* 51927

A lelőhely megjelölése: neolit telep

A lelőhely leírása: Madocsától délnyugatra, egy egykori vízfolyás keleti oldalán a vízzel párhuzamos, kb. 150 méter hosszú neolit telep maradványait találták meg helyi gyűjtők.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0241/5

37. **Madocsa** – Síkvölgy II. (Madocsa 40) *KÖH azonosító:* 51947

A lelőhely megjelölése: neolit telep, római kori telep

A lelőhely leírása: Madocsától délnyugatra egy egykori vízfolyás által körülölelt, félszigetszerű kis kiemelkedésen neolit és római kori telep maradványai húzódnak.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0220/22, 0222 (út érintett szakasza)

38. **Madocsa** – Síkvölgy III. (Madocsa 41) *KÖH azonosító:* 51948

A lelőhely megjelölése: neolit telep

A lelőhely leírása: Madocsától délnyugatra, a Dunakömlődről vezető műúttól közvetlenül északra nagy kiterjedésű, kb. 800 méter hosszú és 200 méter széles neolit telep húzódik egy délnyugat-északkeleti irányú kis kiemelkedésen. A lelőhely délnyugati széle átfedésben van a Síkvölgy IV. (Madocsa 42) lelőhellyel.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0209 (út érintett szakasza), 0220/10-12, 0220/14, 0220/16-18, 0220/21-22

39. **Madocsa** – Síkvölgy IV. (Madocsa 42) *KÖH azonosító: 51949*

A lelőhely megjelölése: Árpád-kori település

A lelőhely leírása: Madocsától délnyugatra, Dunakömlődről vezető műút mindkét oldalán egy nagy kiterjedésű Árpád-kori falu húzódik. Helyi gyűjtők innen jelentős mennyiségű cserépbogrács-töredéket gyűjtöttek. A lelőhely északi része átfedésben van a Síkvölgy III. (Madocsa 41) lelőhellyel.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), közút javítása

Hrsz.: 0114/13-15, 0209 (út érintett szakasza), 0220/9-12

40. **Madocsa** – Alsókormó II-III. (Madocsa 43, Madocsa 44) *KÖH azonosító: 51957, 51959*

A lelőhely megjelölése: bronzkori telep, római kori kőépület, középkori település (a középkori Kormó falu)

A lelőhely leírása: Madocsától délnyugatra, a Dunakömlődre vezető közúttól délre két, 95 méter tszf. magasságú dombon találhatóak a középkori Kormó falu maradványai, amelyeket először Szabó Géza és Szécsi Attila azonosított az 1990-es évek elején. A nyugatabbi magaslaton fekvő középkori teleprészlet területén, a döngkúthoz vezető út keleti oldalán egy kisebb kiterjedésű, északnyugat-délkeleti irányú bronzkori telep is található.

A lelőhely magában foglal egy épülettörmelék foltot (Alsókormó II., Madocsa 43, azonosító: 51957), amelyet indokolt a lelőhellyel együtt kezelni: a döngkúthoz vezető út mindkét oldalán római kori épültre (esetleg őrtoronyra?) utaló tegula- és kőtörmelék található, ahol 2008-ban és 2010-ben Visy Zsolt végzett terepbejárást, 2010-ben pedig Varga Gábor helyszíni szemlét.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0114/13-16, 0185/16-17, 0187, 0188 (út érintett szakasza)

41. **Madocsa** – Duna-meder 1544,2 fkm. (Madocsa 45) *KÖH azonosító: 52229*

A lelőhely megjelölése: késő középkori vagy kora újkori hajólelet

A lelőhely leírása: A Duna jobb partján, egy kikotort, régi mellékágban 2005-ben alacsony vízállásnál egy hajó maradványai váltak láthatóvá. A helyszíni szemlét Tóth János Attila végezte, majd 2006-ban szondázó kutatást is végzett, a dendrokronológiai eredmények alapján a hajó késő középkori vagy kora újkori.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: kincskeresés, rablás, mederkotrás, a Duna sodrása

Hrsz.: 067/3

42. **Madocsa** – Porong (Madocsa 46) *KÖH azonosító: 51777*

A lelőhely megjelölése: középkori település

A lelőhely leírása: Madocsától északkeletre, a Duna partján, részben erdő alatt, részben házak alatt keresendő egy középkori faluhely, amelyet a hagyomány Porong néven ismer, állítólag temploma is volt és a törökök pusztították el, ugyanakkor ilyen nevű középkori faluról nem szólnak a források. Építkezések alkalmával néhány alkalommal középkori leletek kerültek elő.

A lelőhely kiterjedése bizonytalan, a szintvonalak alapján került meghatározásra. A nyilvántartásban szereplő poligonja átfedésben van a Péter vára (Bölcske 87, azonosító: 23823) lelőhellyel.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), erdőművelés (telepítés előtti földforgatás), építkezés, közműfektetés

Hrsz.: 023, 025/2-4, 025/6, 025/10-11, 025/13-15, 029 (Madocsa); 053/2, 067/3, 096/2 (Bölcske)

43. Madocsa – Duna-meder 1543,4 fkm. (Madocsa 47) *KÖH azonosító: 51801*

A lelőhely megjelölése: Neander-völgyi jellegű koponyatöredék

A lelőhely leírása: A Duna kotrása során az 1980-as évek első felében egy Neander-völgyi jellegzetességeket mutató koponyatöredéket találtak a Duna madocsai szakaszán.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mederkotrás

Hrsz.: 067/3, 0132/5

44. Madocsa – Síkvölgy V. (Madocsa 48) *KÖH azonosító: 68459*

A lelőhely megjelölése: neolit telep

A lelőhely leírása: Madocsától délnyugatra, egy egykori vízfolyás nyugati oldalán, a hasonló korú Síkvölgy I. lelőhellyel átellenben, tőle délnyugatra neolit telep maradványai húzódnak.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0217/2, 0220/22

45. Madocsa – Síkvölgy VI. (Madocsa 49) *KÖH azonosító: 68461*

A lelőhely megjelölése: neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep

A lelőhely leírása: Madocsától délnyugatra, egy egykori vízfolyás déli partján, a Síkvölgy II. lelőhellyel szemben egy másik kisebb neolit telep maradványai húzódnak.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0220/22

46. Madocsa – Templom tér II. (Madocsa 50) *KÖH azonosító: 68463*

A lelőhely megjelölése: neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep

A lelőhely leírása: Madocsa belterületének délkeleti szélén, a református templomtól délre egy kisebb kiterjedésű neolit (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája) telep található. A lelőhely átfedésben van a Templom tér I. / Fő u. 275. / Központ / Torony u. 50-54. (Madocsa 1, Madocsa 51) lelőhellyel, a középkori Madocsa helyével.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: építkezés, közműfektetés

Hrsz.: 05/49, 05/5, 2, 25-27, 31, 32 (út érintett szakasza), 33-40

47. Madocsa – Alsónyilas II. (Madocsa 52) *KÖH azonosító: 51800*

A lelőhely megjelölése: középkori település (?)

A lelőhely leírása: A Duna-töltésétől nyugatra, azzal párhuzamosan, a Kápolnadomb / Péter vára (Madocsa 2, azonosító: 26743) lelőhelytől délre Miklós Zsuzsa 2003-ban légi fotózás során objektumokat figyelt meg, amelyekről feltételezte, hogy az Árpád-kori kisvárhoz tartozó település helyét jelölik. A lelőhely területén 2015-ben Czövek Attila, K. Németh András és Tóth Gábor végzett terepbejárást, de a részben növényzettel fedett területen nem találtak régészeti leleteket. A lelőhely területén található a Czövek Attila által 2010-ben azonosított Kápolna-földek lelőhely (középkori telep, középkori épület).

A lelőhely besorolása: azonosítatlan (régészeti érdekű terület)

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 025/12, 037/33-36, 040 (út érintett szakasza), 042 (út érintett szakasza), 044/70 (út érintett szakasza), 044/70-75, 044/80-85, 067/3

48. Madocsa – Péter vára (Bölcske 87) *KÖH azonosító: 23823*

A lelőhely megjelölése: ismeretlen korú, bizonytalan jellegű lelőhely

A lelőhely leírása: Miklós Zsuzsa 1999-ben az Öreg-sziget alatti Duna-ág déli oldalán légi fotózás során régészeti objektumokra utaló nyomokat azonosított, a terepbejárás során azonban a felszínen nem talált régészeti leleteket. A lelőhely átfedésben van a Porong (Madocsa 46) lelőhellyel.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 053/2-3, 055, 096/2, 0115/2, 0133/3 (Bölcske); 023, 025/2-7, 025/10-14, 029 (Madocsa)

49. **Madocsa** – Kápolna-földek *KÖH* azonosító: folyamatban

A lelőhely megjelölése: középkori település, középkori kőépület

A lelőhely leírása: 2010-ben Czövek Attila Tarczal János útmutatása nyomán az Alsónyilas II. (Madocsa 52) lelőhelyen belül, a Duna gátjának tövében egy kisebb foltban kevés középkori kerámiát, egy 1559-es denárt, valamint épületre utaló törmeléket talált.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 025/12, 044/85

50. **Madocsa** – Hosszú-dűlő II. *KÖH* azonosító: folyamatban

A lelőhely megjelölése: őskori telep, Árpád-kori telep

A lelőhely leírása: K. Németh András 2015-ben Tarczal János útmutatása nyomán a szőlőhegy felé tartó út derékszögű kanyarjához legközelebb eső, 96,8 méter magas kiemelkedés kelet-északkeleti részén néhány jellegtelen cserép mellett kevés őskori és Árpád-kori kerámiatöredéket gyűjtött.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0265/51

51. **Madocsa** – Hosszú-dűlő III. *KÖH* azonosító: folyamatban

A lelőhely megjelölése: ismeretlen korú kőépület

A lelőhely leírása: K. Németh András 2015-ben Tarczal János útmutatása nyomán a szőlőhegy felé tartó út derékszögű kanyarjától északra kb. 300 méterre fekvő markáns, kb. 30-35 méter átmérőjű dombocska területén viszonylag sok kisebb sárgásfehér mészkőtöredéket gyűjtött, amelyek talán egy ismeretlen korú kőépületre utalnak.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0269/97

2. melléklet
MADOCSA KÖZSÉG HATÁRÁNAK TÉRKÉPE AZ ISMERT RÉGÉSZETI
LELŐHELYEKKEL

3. melléklet

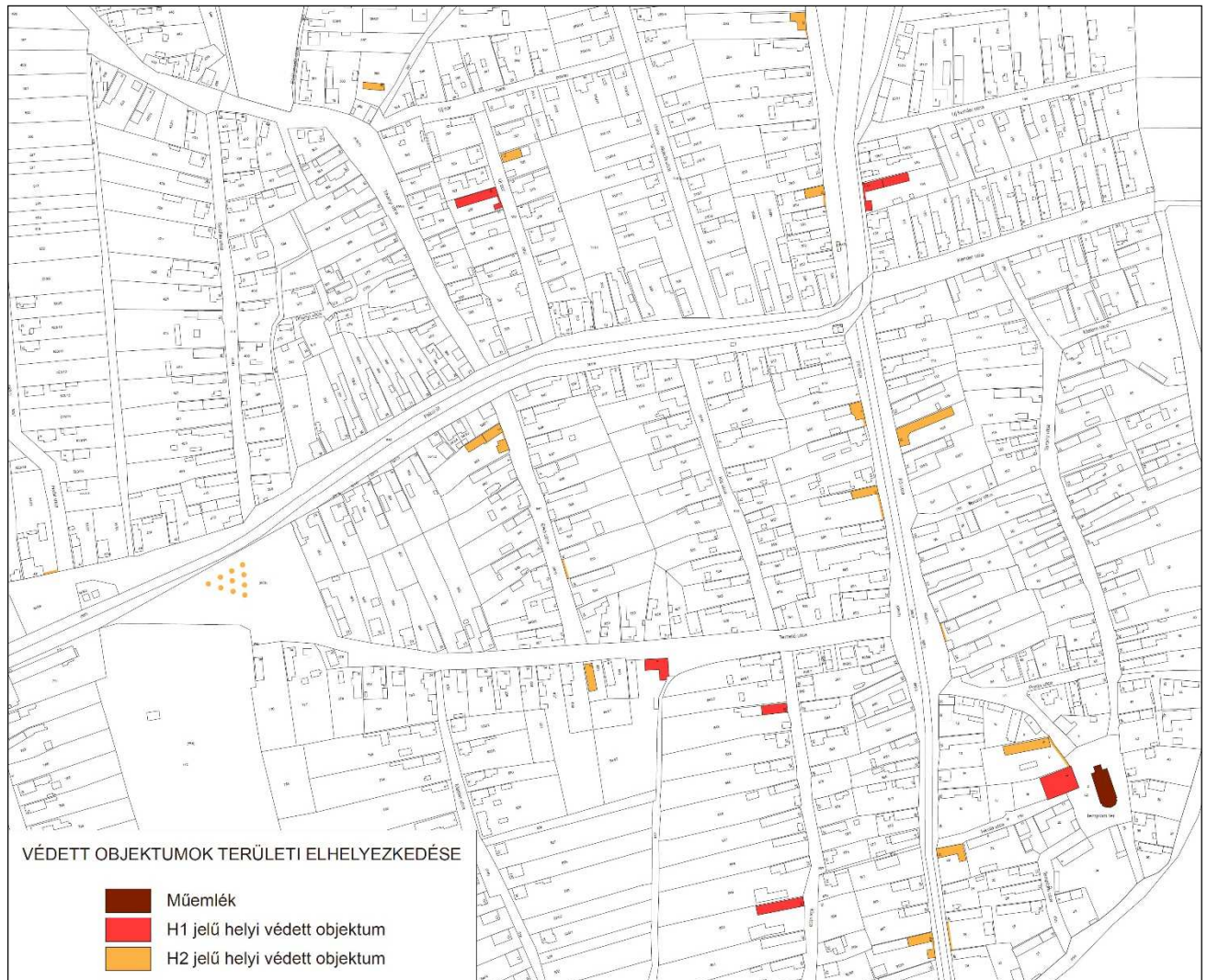
MŰEMLEKEK ÉS MŰEMLEKI KÖRNYEZET MADOCSA KÖZSÉG KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉN

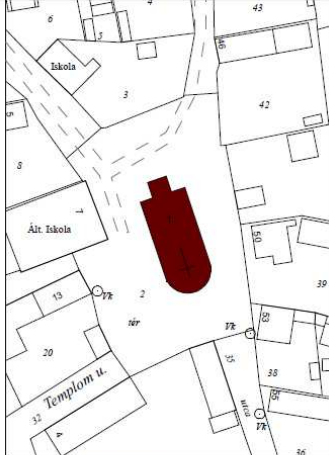

Műemlék: Református templom, Madocsa, Templom tér, hrsz: 1

Műemléki környezet: Madocsa, hrsz: 2, 3, 7, 8, 18, 19, 20, 32, 34, 35, 38, 39, 40, 42, 79,

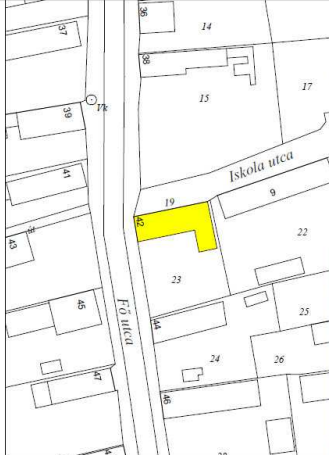

4. melléklet
VÉDETT OBJEKTUMOK MADOCSA KÖZSÉG
KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉN

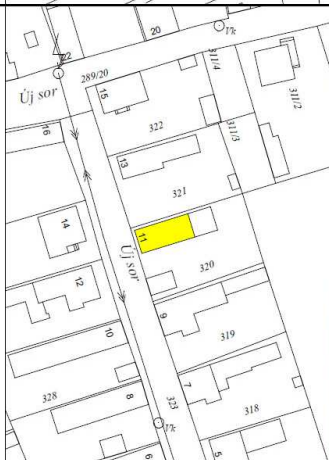

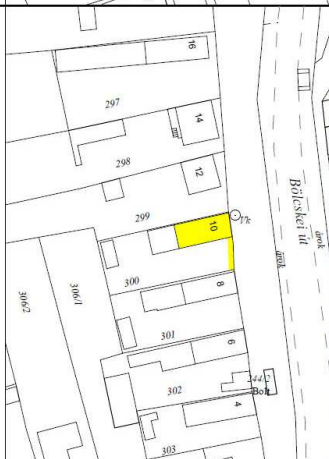

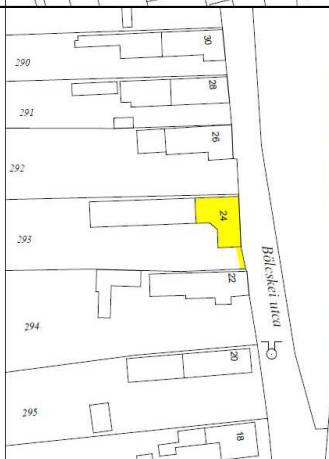

<p>Leírás</p> <p>A református templom eredetileg román stílusban épült a XII. században, majd klasszicizáló késő barokk stílusban átépítették 1806-ban. A középkori templom hajója a templom mögötti házsor felé nyúlt. A templom tájolása jelentősen eltér a fő égtájéktól. A vakolatkeretezéses, félköríves záródású nyílások az épületen körben megtalálhatók. Az ablakokat pylasterek választják el. A torony cizellált sapkája alatt óraíves párkányzat látható.</p> <p>Korrekciós javaslat</p>		<table border="1"> <tr> <td>tér</td> <td>Helyrajzi szám</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>- templom -</td> <td>Védelem foka</td> <td>M II</td> </tr> </table>	tér	Helyrajzi szám	1	- templom -	Védelem foka	M II		
tér	Helyrajzi szám	1								
- templom -	Védelem foka	M II								
		<table border="1"> <tr> <td>Templom tér 2.</td> <td>Helyrajzi szám</td> <td>18</td> </tr> <tr> <td>- iskola -</td> <td>Védelem foka</td> <td>H1</td> </tr> </table>	Templom tér 2.	Helyrajzi szám	18	- iskola -	Védelem foka	H1		
Templom tér 2.	Helyrajzi szám	18								
- iskola -	Védelem foka	H1								
<p>Leírás</p> <p>Az utcáfrontra kihelyezett iskolaépület szimmetrikus elrendezésű főhomlokzatán az ablakok nyugodt ritmusban sorakoznak. A falszéleken vakolatkváder látható, a falak a szigetelés hibája miatt láthatóan feláznak.</p> <p>Védett építészeti elemek</p> <p>Az épület keresztmetszeti tömege, teljes főhomlokzata védett.</p> <p>Korrekciós javaslat</p> <p>A falak festését fel kell újítani, a falak felázását meg kell szüntetni.</p>		<table border="1"> <tr> <td>Fő utca 7.</td> <td>Helyrajzi szám</td> <td>906</td> </tr> <tr> <td>- lakóépület -</td> <td>Védelem foka</td> <td>H2</td> </tr> </table>	Fő utca 7.	Helyrajzi szám	906	- lakóépület -	Védelem foka	H2		
Fő utca 7.	Helyrajzi szám	906								
- lakóépület -	Védelem foka	H2								
<p>Leírás</p> <p>A szimmetrikus lerendezésű lakóház az oldalhatáron álló szárny utcáfrontra történő behajlításából keletkezett. A főhomlokzaton öt ablak látható, melyek alatt előreugratott lábazat fut, a térdfalon padlásziszellőzők kaptak helyet. Az utcáfronti kerítés rangos kapuoszlopai és kovácsoltvas nagykapuja fontos utcaképi elemek.</p> <p>Védett építészeti elemek</p> <p>A lakóépület teljes utcai homlokzata, a kerítés és a kovácsoltvas kapu védett.</p> <p>Korrekciós javaslat</p> <p>A homlokzat festését fel kell újítani, a tetőhelyalás ki kell cserélni.</p>		<table border="1"> <tr> <td>Fő utca 7.</td> <td>Helyrajzi szám</td> <td>906</td> </tr> <tr> <td>- lakóépület -</td> <td>Védelem foka</td> <td>H2</td> </tr> </table>	Fő utca 7.	Helyrajzi szám	906	- lakóépület -	Védelem foka	H2		
Fő utca 7.	Helyrajzi szám	906								
- lakóépület -	Védelem foka	H2								

<p>Leírás</p> <p>A hosszú, oldalhatáros lakóházat az utcáfrontra helyezték. Főhomlokzatán két ablak és a tornác lezárását adó ajtó látható. Az oromfalat utólag palával burkolták. Nagyon szépen kialakított, tömören falazott kerítése az utcakép szempontjából fontos építészeti alkotás.</p> <p>Védett építészeti elemek</p> <p>A lakóépület keresztmetszeti tömege, utcai homlokzatának nyílásrendszere, a kerítés védett.</p> <p>Korrektív javaslat</p> <p>Az eredetileg valószínűleg deszkaoromfal palá burkolatát el kell távolítani.</p>		<table border="1"> <tr> <td>Fő utca 15.</td> <td>Helyrajzi szám</td> <td>900</td> </tr> <tr> <td>- lakóépület, kerítés -</td> <td>Védelem foka</td> <td>H2</td> </tr> </table>	Fő utca 15.	Helyrajzi szám	900	- lakóépület, kerítés -	Védelem foka	H2	
Fő utca 15.	Helyrajzi szám	900							
- lakóépület, kerítés -	Védelem foka	H2							
<p>Leírás</p> <p>A városi karakterű lakóépület az eredeti hosszúságú utcáfronti behajtásából keletkezett. Az oldalhatár felé néző oromfalat macskalepcsősre képezték ki. A szimmetrikus elrendezésű főhomlokzaton az ablakok felett szemöldökminta látható. A Fő utca városiasodó képéhez a hajlítt házak sora járul hozzá.</p> <p>Védett építészeti elemek</p> <p>A lakóépület utcai szárnyának keresztmetszeti tömege, utcai homlokzatának nyílásrendszere védett.</p> <p>Korrektív javaslat</p> <p>A homlokzat festését fel kell újítani.</p>		<table border="1"> <tr> <td>Fő utca 12.</td> <td>Helyrajzi szám</td> <td>106</td> </tr> <tr> <td>- lakóépület -</td> <td>Védelem foka</td> <td>H2</td> </tr> </table>	Fő utca 12.	Helyrajzi szám	106	- lakóépület -	Védelem foka	H2	
Fő utca 12.	Helyrajzi szám	106							
- lakóépület -	Védelem foka	H2							
<p>Leírás</p> <p>A kivételesen szép kerítés déli fele tömören falazott, a másik feleben kovácsoltvas kerítéselemek jelennek meg. A vasos kerítésoszlopokat íves fedkövel zárták. Színösszetételében, anyaghasználatában nagyon jól illeszkedik a település hagyományos utcaképébe.</p> <p>Védett építészeti elemek</p> <p>A kerítés védett.</p> <p>Korrektív javaslat</p> <p>A kerítés elemeinek festése, mázolás szükséges.</p>		<table border="1"> <tr> <td>Fő utca 28.</td> <td>Helyrajzi szám</td> <td>88</td> </tr> <tr> <td>- kerítés -</td> <td>Védelem foka</td> <td>H2</td> </tr> </table>	Fő utca 28.	Helyrajzi szám	88	- kerítés -	Védelem foka	H2	
Fő utca 28.	Helyrajzi szám	88							
- kerítés -	Védelem foka	H2							
<p>Leírás</p> <p>Az utcára merőleges gerincű nyeregteretűvel épített lakóház utcai homlokzatán vakolat-keretezéses ablakok láthatók. A főhomlokzat osztópárkánya és a lizénák védelemre érdemes építészeti elemek. A kovácsoltvas kerítéselemeket vasos oszlopok közé helyezték, melyeknek a tetejét gúlaformájú fedkö díszíti. A kerítésoszlopokat bevakolták, amely hagyományos építészeti megoldásnak tekinthető.</p> <p>Védett építészeti elemek</p> <p>A lakóépület keresztmetszeti tömege és teljes utcai homlokzata, valamint a kerítés védett.</p> <p>Korrektív javaslat</p>		<table border="1"> <tr> <td>Templom tér 5.</td> <td>Helyrajzi szám</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>- kerítés -</td> <td>Védelem foka</td> <td>H2</td> </tr> </table>	Templom tér 5.	Helyrajzi szám	8	- kerítés -	Védelem foka	H2	
Templom tér 5.	Helyrajzi szám	8							
- kerítés -	Védelem foka	H2							

<p>Leírás A hagyományos tömegarányokkal megépített lakóépület kétoldalról közterület határolja. A nyeregtetőt az utcafronton csonkakonty tőri meg, az oromzatot palával burkolták. Az utcai homlokzaton két ablak és a tornác lezárását adó ajtó látható. A tornácot falazott oszlopok támasztják alá.</p> <p>Védett építészeti elemek A lakóépület keresztmetszeti tömege, utcai homlokzatának nyílásrendszere, a tornáckialakítás védett.</p> <p>Korrektív javaslat Az oromzat palaborítását vissza kell bontani és az eredeti deszkaoromzatot visszaállítani.</p>		<p>Fő utca 42. - lakóépület -</p>	<table border="1"> <tr> <td>Helyrajzi szám</td> <td>23</td> </tr> <tr> <td>Védelem foka</td> <td>H2</td> </tr> </table>	Helyrajzi szám	23	Védelem foka	H2
Helyrajzi szám	23						
Védelem foka	H2						
<p>Leírás Az embermagasra tömören falazott kerítést gúlaforma fedkövel fedett vasos oszlopok merevítik. Az oszlopközökben a kerítést vakolatútkörök teszik változatossá.</p> <p>Védett építészeti elemek A kerítés védett.</p> <p>Korrektív javaslat A kerítés festését a jelenlegi színek alkalmazásával kell újrafesteni, a kerítésre felfutó növényzet gyérítése szükséges.</p>		<p>Fő utca 46. - kerítés -</p>	<table border="1"> <tr> <td>Helyrajzi szám</td> <td>28</td> </tr> <tr> <td>Védelem foka</td> <td>H2</td> </tr> </table>	Helyrajzi szám	28	Védelem foka	H2
Helyrajzi szám	28						
Védelem foka	H2						
<p>Leírás A megmagasított párkánnyal létesült lakóépület tetőzetét az utcafronton kontyoltra képezték ki. A főhomlokzaton vakolatkeretezéses ablakok és a tornácot lezáró ajtó látható. A tornácot négyzetes alaprajzú falazott oszlopok gyámolítják. Az utcafronti telekhatárra helyezett melléképület oromzatait macskalepcsőre készítették.</p> <p>Védett építészeti elemek A lakóépület keresztmetszeti tömege, teljes utcai homlokzata, az utcafronti melléképület tömege védett.</p> <p>Korrektív javaslat Az épületek vakolathibáit ki kell javítani és újra kell festeni.</p>		<p>Fő utca 49. - lakóépület, melléképület -</p>	<table border="1"> <tr> <td>Helyrajzi szám</td> <td>865/1</td> </tr> <tr> <td>Védelem foka</td> <td>H2</td> </tr> </table>	Helyrajzi szám	865/1	Védelem foka	H2
Helyrajzi szám	865/1						
Védelem foka	H2						
							

<p>Leírás A kisléptékű lakóépület oromzatát deszkaborítás fedi. Az utcai homlokzaton egy ablakot nyitottak csupán. Tömegével és utcai homlokzatával jól illeszkedik a település hagyományos települési szövetébe.</p> <p>Védett építészeti elemek A lakóépület keresztmetszeti tömege, teljes utcai homlokzata védett.</p> <p>Korrektív javaslat Az oromzat deszkaborítását a megfelelő favédelemmel kell ellátni.</p>		<p>Temető utca 10. - lakóépület -</p>	<table border="1"> <tr> <td>Helyrajzi szám</td> <td>839</td> </tr> <tr> <td>Védelem foka</td> <td>H2</td> </tr> </table>	Helyrajzi szám	839	Védelem foka	H2
Helyrajzi szám	839						
Védelem foka	H2						
<p>Leírás A hagyományos tömegarányokkal megépített lakóház utcai homlokzatán két ablak, egy felkörösve padlaskiszellőző látható. Az oromzatot távoli minták alapján előreugratott fa díszítés borítja. A tornácot befalazták. Az épületet fémlemez fedés borítja.</p> <p>Védett építészeti elemek A lakóépület keresztmetszeti tömege, teljes utcai homlokzata védett.</p> <p>Korrektív javaslat A fémlemez fedést hódfarkú cserépfedésre kell cserélni.</p>		<p>Kis utca 35. - lakóépület -</p>	<table border="1"> <tr> <td>Helyrajzi szám</td> <td>850</td> </tr> <tr> <td>Védelem foka</td> <td>H1</td> </tr> </table>	Helyrajzi szám	850	Védelem foka	H1
Helyrajzi szám	850						
Védelem foka	H1						
<p>Leírás A vakolatkeretezéses nyílásokkal tagolt főhomlokzaton a nyers-tégla felületképzés az uralkodó. Az emelt parkányzat felett a tetőt kontyolták.</p> <p>Védett építészeti elemek A lakóépület keresztmetszeti tömege, teljes utcai homlokzata védett.</p> <p>Korrektív javaslat</p>		<p>Kis utca 21. - lakóépület -</p>	<table border="1"> <tr> <td>Helyrajzi szám</td> <td>843</td> </tr> <tr> <td>Védelem foka</td> <td>H1</td> </tr> </table>	Helyrajzi szám	843	Védelem foka	H1
Helyrajzi szám	843						
Védelem foka	H1						
							

<p>Leírás</p> <p>Az L alakban beforduló saroképület közterületi falait ablakok szegélyezik. Hangulatában az épület jól illeszkedik a települési szövetbe.</p> <p>Védett építészeti elemek</p> <p>A saroképület utcai homlokzatai védettek.</p> <p>Korrektív javaslat</p>		<p>Temető utca 4,6. - lakóépület -</p>	<p>Helyrajzi szám 841/2 Védelem foka H1</p>	
<p>Leírás</p> <p>A gazdagon díszített kerítésen lágy motívumok futnak. Részletgazdag formájával az utcakép védelemre érdemes eleme.</p> <p>Védett építészeti elemek</p> <p>A kerítés védett.</p> <p>Korrektív javaslat</p>		<p>Első utca 14. - kerítés -</p>	<p>Helyrajzi szám 933 Védelem foka H2</p>	
<p>Leírás</p> <p>A városi minták alapján létrehozott főhomlokzattal büszkélkedő lakóépület őrzi eredeti nyílászorúzatát. Az utcafronti telekhatárra kihelyezett mellékeépület és a rangos kapuzat védelemre érdemes építészeti együttes.</p> <p>Védett építészeti elemek</p> <p>A lakóépület keresztmetszeti tömege, teljes utcai homlokzata, tornáclalakítása, a mellékeépület keresztmetszeti tömege, a kapuzat védett.</p> <p>Korrektív javaslat</p> <p>A lakóépület zöld színe helyett a fehér szín javasolt.</p>		<p>Első utca 3. - lakóépület, mellékeépület -</p>	<p>Helyrajzi szám 944 Védelem foka H2</p>	
				

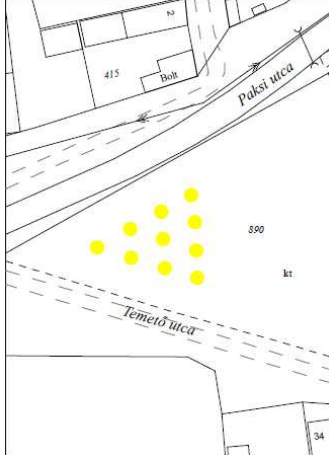

<p>Leírás A tömören falazott kerítést bevokálták, a kerítésoszlopok egyszerű fedköveket kaptak. A kovácsoltvas nagykapu mivés kivételben készült, védelemre érdemes.</p> <p>Védett építészeti elemek A falazott kerítés, a kovácsoltvas kapu védett.</p> <p>Korrektív javaslat A kovácsoltvas kapu megfelelő korrózióvédelmére gondoskodni kell.</p>		<p>Paksi utca 49. - lakóépület -</p>	<p>Helyrajzi szám 546/1 Védelem foka H2</p>	
<p>Leírás Az utcára merőleges gerincű nyeregtetővel fedett lakóépület utcai oromzatát deszkaborítással díszítették, amelynek felső harmadában napsugár motívumot helyeztek el. A tornácos lakóépület tömegével jól illeszkedik az utcaképhez.</p> <p>Védett építészeti elemek A lakóépület teljes utcai homlokzata védett.</p> <p>Korrektív javaslat Az előkert főlépítet elétetőt el kell bontani.</p>		<p>Új sor 11. - lakóépület -</p>	<p>Helyrajzi szám 320 Védelem foka H2</p>	
<p>Leírás Az emelt oromzatos lakóépület őrzi hagyományos nyílászorúját, mely az utcafronton két ablakból és a tornác lezárását adó ajtóból áll. A tornácot négyzetes alaprajzú, falazott oszlopok gyámoilitják. Az utcafronton tömören falazott, rangos kapuzsópokkal merevített kerítés húzódik, mely értékes utcaképi elem.</p> <p>Védett építészeti elemek A lakóépület keresztmetszeti tömege, utcai homlokzatának nyílászorúja, a kerítés védett.</p> <p>Korrektív javaslat A homlokzatok festését fel kell újítani.</p>		<p>Bölcskei utca 10. - lakóépület -</p>	<p>Helyrajzi szám 300 Védelem foka H2</p>	
<p>Leírás A városi formákat kölcsönző lakóépület az oldalhatáros hosszú utcafronti behajlításával keletkezett. Az utcai homlokzat szimmetriáját a feltehetően későbbi korokban beépített ablakokkal is sikerült megőrizni. Az ablakok között lizének láthatók, a párkányzaton vakolatdíszek sorakoznak.</p> <p>Védett építészeti elemek A lakóépület utcai homlokzata védett.</p> <p>Korrektív javaslat Az utcai homlokzaton megjelenő parapet kiszellőzőket az utcáról nem látszó módon kell elhelyezni.</p>		<p>Bölcskei utca 24. - lakóépület -</p>	<p>Helyrajzi szám 293 Védelem foka H2</p>	

<p>Leírás</p> <p>A kivételesen szépen felújított lakóépület nádtető fedl, a tornácot fa oszlopok támasztják alá. A falak fehér meszelése és a nyílászárók mázolósa illeszkedik az épület karakteréhez. A kisméretű melléképület az utcai telekhatáron létesült. A kerítést díszes fejezettel ellátott oszlopok merevítik.</p> <p>Védett építészeti elemek</p> <p>A lakó- és melléképület keresztmetszeti tömege és teljes utcai homlokzata, az utcai kerítés védett.</p> <p>Korrektív javaslat</p> <p>A homlokzatok festését fel kell újítani.</p>		Új sor 10.	Helyrajzi szám	328
		- lakóépület, melléképület -	Védelem foka	H1

<p>Leírás</p> <p>Az oromzatos lakóépület utcai homlokzata őrzi hagyományos nyílásrendszerét. A tornácot nagyon szép fejezetes, négyzetes alaprajzú falazott oszlopok támasztják alá. Az utcafronttal párhuzamos gerincű nyeregtetővel fedett melléképület macskalepcsős oromzattal készült. A rangos kapuszólopokkal merevített kerítés mives, kovacsoltvas elemekből áll.</p> <p>Védett építészeti elemek</p> <p>A lakóépület keresztmetszeti tömege, tornáckialakítása, az utcafronti melléképület keresztmetszeti tömege, a kovacsoltvas kerítés védett.</p> <p>Korrektív javaslat</p> <p>A homlokzatok festését a környezetében lévő, helyi védett épületekhez illeszkedően kell elvégezni.</p>		Bölcskei út 3.	Helyrajzi szám	134
		- lakóépület -	Védelem foka	H1

<p>Leírás A Paksi és Temető utcák kereszteződésében elhelyezkedő téren egymás mögött sorolt alakzatban szobrok sorakoznak.</p> <p>Védett építészeti elemek A szoborcsoport védett.</p> <p>Korrektív javaslat</p>		<p>Paksi utca</p> <p>- emlékmű -</p>	<p>Helyrajzi szám 890</p> <p>Védelem foka H2</p>
<p>Leírás Az utcára merőleges gerincű nyeregtetővel fedett lakóépület utcai oromzatát deszkaborítással díszítették. A tornácos lakóépület tömegével jól illeszkedik az utcaképhez.</p> <p>Védett építészeti elemek A lakóépület teljes utcai homlokzata védett.</p> <p>Korrektív javaslat A homlokzatok festését fel kell újítani.</p>		<p>Kert utca 3.</p> <p>- lakóépület -</p>	<p>Helyrajzi szám 358</p> <p>Védelem foka H2</p>
